

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет економіки і управління

Кафедра економіки і підприємництва

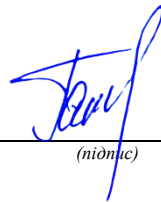
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
бакалавра

на тему: Механізм залучення іноземних інвестицій у повоєнну відбудову
економіки України

здобувач IV курсу **групи** МЕВ-22з
спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини

Паськова С. С.

(ПІБ здобувача)

(підпис)

Керівник роботи проф., д.е.н. Бузько І. Р.

(вчене звання, науковий ступінь, ПІБ)

(підпис)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Факультет економіки і управління

Кафедра економіки і підприємництва

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри**

« ____ » _____ 2026 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

Паськовій Світлані Сергіївні

(прізвище, ім'я та по батькові здобувача)

1. Тема роботи: Механізм залучення іноземних інвестицій у повоєнну відбудову економіки України

керівник роботи Бузько Ірина Романівна, д.е.н., професор

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом університету від « 21 » квітня 2026 року № 84/14

2. Строк подання студентом роботи до захисту 20 червня 2026 р.

3. Вихідні дані: 3.1. Загальна інформація про сферу діяльності підприємства та специфіку його функціонування у будівельній галузі України. 3.2. Дані про організаційно-економічну структуру підприємства та особливості управління його інвестиційною діяльністю. 3.3. Інформація щодо напрямів інвестиційної діяльності підприємства, джерел фінансування та основних сфер використання інвестиційних ресурсів. 3.4. Дані про інвестиційну привабливість підприємства, його конкурентні переваги, ризики та можливості залучення іноземного капіталу. 3.5. Показники фінансово-економічного стану підприємства та результативності його інвестиційної діяльності. 3.6. Нормативно-правові акти, теоретичні, методичні та наукові джерела з питань іноземного інвестування, інвестиційної привабливості підприємств і повоєнної відбудови економіки

України.

4. Зміст основної частини (перелік питань, які потрібно розробити): 4.1. Викладення результатів теоретичних і методичних досліджень щодо сутності, ролі та механізмів залучення іноземних інвестицій у розвиток підприємств. 4.2. Загальна характеристика групи «Ковальська» та аналіз особливостей її діяльності у будівельній галузі України. 4.3. Оцінка фінансово-економічного стану, інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості підприємства для іноземних інвесторів. 4.4. Обґрунтування стратегічних напрямів залучення іноземних інвестицій у розвиток групи «Ковальська» в умовах повоєнної відбудови економіки України. 4.5. Визначення інструментів реалізації інвестиційної стратегії підприємства, ризиків залучення іноземного капіталу та напрямів їх мінімізації.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): Таблиці, рисунки та інший демонстраційний матеріал.

6. Консультанти розділів

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання « 27 » квітня 2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів	Примітка
1	Аналіз літератури за темою кваліфікаційної роботи	Квітень 2026 р.	
2	Робота над розділом 1	Травень 2026 р.	
3	Робота над розділом 2	Травень 2026 р.	
4	Робота над розділом 3	Червень 2026 р.	
5	Робота над вступом та висновками	Червень 2026 р.	
6	Оформлення роботи	Червень 2026 р.	
7	Підготовка демонстраційного матеріалу та доповіді	Червень 2026 р.	

Здобувач

(підпис)

Паськова С. С.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Бузько І. Р.

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 73 стор., 25 табл., 72 джерел.

Об'єктом дослідження є процес залучення іноземних інвестицій у розвиток підприємств будівельної галузі в умовах повоєнної відбудови економіки України.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційно-економічні та прикладні засади формування механізму залучення іноземних інвестицій для групи «Ковальська».

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму залучення іноземних інвестицій для групи «Ковальська» в умовах повоєнного відновлення економіки України.

У кваліфікаційній роботі досліджено сутність, економічну роль, фактори та бар'єри залучення іноземних інвестицій у постконфліктних умовах. Проаналізовано діяльність групи «Ковальська», її ринкове середовище, інвестиційну діяльність та рівень інвестиційної привабливості для потенційних іноземних інвесторів. За результатами дослідження обґрунтовано стратегічні напрями залучення іноземних інвестицій у розвиток підприємства, визначено практичні інструменти реалізації інвестиційної стратегії та запропоновано напрями мінімізації ризиків для іноземних інвесторів.

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ, ПОВОЄННА ВІДБУДОВА, БУДІВЕЛЬНА ГАЛУЗЬ, МІЖНАРОДНЕ ПАРТНЕРСТВО, ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ, РИЗИКИ ІНВЕСТУВАННЯ.

ABSTRACT

Master's thesis: 73 p., 25 tables, 72 sources.

The object of the research is the process of attracting foreign investment into the development of construction industry enterprises under the conditions of post-war reconstruction of Ukraine's economy.

The subject of the research is the theoretical, organizational-economic and applied principles of forming a mechanism for attracting foreign investment for Kovalska Group.

The purpose of the qualification work is to substantiate theoretical provisions and develop practical recommendations for improving the mechanism for attracting foreign investment for Kovalska Group under the conditions of post-war recovery of Ukraine's economy.

The qualification work examines the essence, economic role, factors and barriers to attracting foreign investment in post-conflict conditions. The activities of Kovalska Group, its market environment, investment activity and level of investment attractiveness for potential foreign investors are analyzed. Based on the results of the research, strategic directions for attracting foreign investment into the development of the enterprise are substantiated, practical tools for implementing the investment strategy are identified, and directions for minimizing risks for foreign investors are proposed.

FOREIGN INVESTMENT, INVESTMENT ATTRACTIVENESS, POST-WAR RECONSTRUCTION, CONSTRUCTION INDUSTRY, INTERNATIONAL PARTNERSHIP, INVESTMENT STRATEGY, INVESTMENT RISKS.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ПОВОЄННИЙ ЕКОНОМІЦІ	10
1.1. Сутність та економічна роль іноземних інвестицій	10
1.2. Фактори та бар'єри залучення іноземних інвестицій у постконфліктних умовах	16
1.3. Механізми та інструменти залучення іноземних інвестицій	23
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ «КОВАЛЬСЬКА»	32
2.1. Загальна характеристика підприємства та його ринкове середовище	32
2.2. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	38
2.3. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства для іноземних інвесторів	46
Висновки до розділу 2	52
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ ГРУПИ «КОВАЛЬСЬКА»	54
3.1. Стратегічні напрями залучення іноземних інвестицій у розвиток підприємства	54
3.2. Інструменти реалізації інвестиційної стратегії та мінімізація ризиків для іноземних інвесторів	58
Висновки до розділу 3	63
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації та трансформації світової економіки залучення іноземних інвестицій виступає одним із ключових чинників забезпечення економічного зростання, структурної модернізації та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Для України проблема активізації інвестиційної діяльності набуває особливого значення в умовах воєнних ризиків, руйнування виробничої інфраструктури, скорочення внутрішніх фінансових ресурсів та необхідності післявоєнного відновлення економіки. Іноземні інвестиції не лише забезпечують приплив капіталу, але й сприяють впровадженню сучасних технологій, розвитку інноваційної діяльності, створенню нових робочих місць та інтеграції України у міжнародний економічний простір.

Разом із тим, існуючі механізми залучення іноземних інвестицій в Україні характеризуються недостатньою ефективністю через нестабільність інституційного середовища, високий рівень інвестиційних ризиків, недосконалість нормативно-правового забезпечення та низький рівень довіри іноземних інвесторів. Це обумовлює необхідність дослідження сучасних механізмів залучення іноземного капіталу, аналізу міжнародного досвіду та розробки практичних рекомендацій щодо підвищення інвестиційної привабливості України в умовах післявоєнного відновлення.

Особливого значення питання залучення іноземних інвестицій набуває для підприємств будівельної галузі, оскільки саме цей сектор відіграватиме одну з ключових ролей у процесі повоєнної відбудови України. Відновлення житлового фонду, транспортної, промислової та соціальної інфраструктури потребуватиме значних обсягів будівельних матеріалів, сучасних виробничих потужностей, інноваційних технологій і довгострокового фінансування. У цьому контексті дослідження механізму залучення іноземних інвестицій на прикладі групи «Ковальська» є актуальним, оскільки підприємство має значний виробничий потенціал, працює у стратегічно важливому для відбудови секторі

та може бути зацікавленим об'єктом для міжнародного інвестиційного партнерства.

Об'єктом дослідження є процес залучення іноземних інвестицій у розвиток підприємств будівельної галузі в умовах повоєнної відбудови економіки України.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційно-економічні та прикладні засади формування механізму залучення іноземних інвестицій для групи «Ковальська».

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму залучення іноземних інвестицій для групи «Ковальська» в умовах повоєнного відновлення економіки України.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

1. Розкрити сутність іноземних інвестицій та визначити їх економічну роль у розвитку національної економіки.
2. Узагальнити фактори та бар'єри залучення іноземних інвестицій у постконфліктних умовах.
3. Дослідити основні механізми та інструменти залучення іноземного капіталу.
4. Надати загальну характеристику групи «Ковальська» та оцінити особливості її ринкового середовища.
5. Проаналізувати фінансово-економічні показники та інвестиційну діяльність підприємства.
6. Оцінити інвестиційну привабливість групи «Ковальська» для потенційних іноземних інвесторів.
7. Визначити стратегічні напрями залучення іноземних інвестицій у розвиток підприємства.
8. Обґрунтувати інструменти реалізації інвестиційної стратегії та напрями мінімізації ризиків для іноземних інвесторів.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи

наукового пізнання. Метод теоретичного узагальнення та системного аналізу застосовано для дослідження сутності іноземних інвестицій і механізмів їх залучення. Методи аналізу та синтезу використано під час оцінювання сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні. Статистичний метод застосовано для обробки та аналізу показників динаміки іноземних інвестицій. Порівняльний метод використано для дослідження міжнародного досвіду залучення іноземного капіталу. Графічні та табличні методи застосовано для наочного відображення результатів дослідження. Метод прогнозування використано при формуванні напрямів удосконалення механізмів залучення іноземних інвестицій в економіку України.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ПОВОЄННІЙ ЕКОНОМІЦІ

1.1. Сутність та економічна роль іноземних інвестицій

В умовах глобалізації та міжнародної економічної інтеграції іноземні інвестиції є одним із ключових чинників розвитку держави. Для України їх значення особливо зростає у період повоєнного відновлення, оскільки зовнішні ресурси можуть забезпечити модернізацію виробництва, відновлення інфраструктури, підтримку підприємництва й формування конкурентних переваг. Водночас іноземні інвестиції є каналом передачі технологій, управлінського досвіду, інноваційних рішень і міжнародних стандартів бізнесу.

Економічна сутність іноземних інвестицій полягає у вкладенні іноземного капіталу в об'єкти господарської діяльності з метою отримання прибутку або іншого економічного ефекту. За Законом України «Про режим іноземного інвестування», до них належать цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності: грошові кошти, рухоме й нерухоме майно, корпоративні права, цінні папери, права інтелектуальної власності та інші активи [54].

У науковій літературі іноземні інвестиції трактуються по-різному: як рух капіталу між країнами, як спосіб набуття контролю над підприємствами або як довгострокові вкладення у розвиток бізнесу. Узагальнюючи ці підходи, іноземні інвестиції можна визначити як форму міжнародного руху капіталу, що забезпечує фінансування економічної діяльності, розвиток виробництва та інтеграцію національної економіки у світову економічну систему [36-37].

Важливою ознакою іноземних інвестицій є їх багатофункціональність. Вони впливають на фінансову систему, зайнятість населення, інноваційну активність, стан інфраструктури та конкурентоспроможність підприємств. Особливо вагомим є їх роль для країн, що переживають кризові або постконфліктні періоди, адже іноземний капітал частково компенсує дефіцит

внутрішніх фінансових ресурсів.

У сучасній економічній теорії іноземні інвестиції класифікують за формою вкладення капіталу, рівнем контролю над підприємством, терміном інвестування, об'єктом інвестування та характером участі інвестора. Найпоширенішим є поділ на прямі та портфельні інвестиції. Прямі іноземні інвестиції передбачають довгострокове вкладення капіталу з метою отримання контролю або суттєвого впливу на діяльність підприємства; у міжнародній практиці поріг такого впливу зазвичай визначають на рівні 10 % статутного капіталу. Портфельні інвестиції не передбачають управлінського контролю та здійснюються переважно через придбання цінних паперів [43]. Систематизація основних видів іноземних інвестицій показана в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація іноземних інвестицій

Ознака класифікації	Види іноземних інвестицій	Характеристика
За формою вкладення	Прямі, портфельні	Передбачають або не передбачають контроль над підприємством
За об'єктом інвестування	Реальні, фінансові	Вкладення у виробництво або фінансові активи
За терміном вкладення	Короткострокові, довгострокові	Відрізняються тривалістю інвестування
За формою власності капіталу	Державні, приватні, змішані	Визначають джерело походження капіталу
За способом участі інвестора	Активні, пасивні	Відрізняються рівнем участі в управлінні

Особливого значення для повоєнної відбудови України набувають прямі іноземні інвестиції, оскільки вони забезпечують не лише надходження фінансових ресурсів, а й трансфер технологій, зростання продуктивності праці та інтеграцію підприємств у глобальні виробничі ланцюги. Це є критично важливим в умовах пошкодження або втрати частини промислових потужностей та інфраструктури [20-22].

Поряд із класичними формами інвестування розвиваються нові механізми міжнародного фінансування: blended finance, державно-приватне партнерство, інвестиційні фонди відновлення, страхування воєнних ризиків та міжнародні

гарантійні програми. Вони знижують ризики інвесторів і підвищують інвестиційну привабливість держави. Досвід країн Центральної та Східної Європи свідчить, що залучення зовнішнього капіталу сприяло модернізації виробництва, розвитку інноваційних секторів та інтеграції у світову економіку [53].

Форми залучення іноземного капіталу визначають способи участі іноземних інвесторів у фінансуванні економічної діяльності та відрізняються рівнем контролю, строком вкладення, ризиками й механізмами отримання прибутку. До основних форм належать прямі іноземні інвестиції, портфельні інвестиції, міжнародне кредитування, грантове фінансування та спільне підприємництво.

Прямі іноземні інвестиції є ефективною формою міжнародного руху капіталу, оскільки поєднують фінансування з участю інвестора в управлінні підприємством. Вони мають довгостроковий характер і спрямовуються на створення виробничих потужностей, модернізацію обладнання, розвиток технологій та розширення ринків збуту [42].

Портфельні інвестиції здійснюються шляхом придбання цінних паперів без отримання права контролю над підприємством. Вони мають переважно фінансовий характер і орієнтовані на отримання дивідендів або доходу від зростання вартості активів. Водночас портфельний капітал є більш мобільним і чутливим до змін економічної ситуації, що може створювати додаткові ризики для національної економіки.

Міжнародне кредитування передбачає надання ресурсів іноземними банками, міжнародними фінансовими організаціями або урядами інших держав. У фінансуванні відбудови України важливу роль відіграють програми Світового банку, Європейського банку реконструкції та розвитку та Міжнародного валютного фонду. Такі кошти використовуються для підтримки макроекономічної стабільності, інфраструктурних проєктів і розвитку окремих галузей [20-22].

Грантове фінансування не передбачає повернення коштів за умови

виконання вимог програми. Воно підтримує малий і середній бізнес, інноваційні проєкти, екологічну модернізацію та регіональний розвиток.

Окремою формою міжнародного інвестування є спільні підприємства за участю іноземного капіталу. Вони поєднують ресурси іноземних інвесторів і національних підприємств, сприяючи передачі технологій та інтеграції у міжнародні виробничі ланцюги.

Сучасна практика міжнародного інвестування [31] свідчить про поширення *blended finance*, державно-приватного партнерства та фондів відновлення. *Blended finance* поєднує державні, міжнародні й приватні ресурси для реалізації масштабних проєктів, зменшуючи ризики приватних інвесторів. Основні форми залучення іноземного капіталу охарактеризовані в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Основні форми залучення іноземного капіталу

Форма залучення капіталу	Основна характеристика	Переваги	Недоліки
Прямі іноземні інвестиції	Довгострокове вкладення з правом контролю	Технології, модернізація, робочі місця	Високі вимоги до інвестиційного середовища
Портфельні інвестиції	Придбання цінних паперів без контролю	Швидке залучення коштів	Висока мобільність капіталу
Міжнародне кредитування	Надання позикових коштів	Доступ до значних ресурсів	Зростання боргового навантаження
Грантове фінансування	Безповоротне фінансування проєктів	Відсутність необхідності повернення коштів	Обмеженість напрямів використання
Спільні підприємства	Співпраця національного та іноземного капіталу	Передача досвіду та технологій	Складність управління

Поряд із формами інвестування важливе значення мають джерела залучення іноземного капіталу. До них належать приватні інвестори, транснаціональні корпорації, міжнародні фінансові організації, інвестиційні фонди, державні програми підтримки та донорські організації [52]. У сучасних умовах зростає роль спеціалізованих фондів відбудови та міжнародних програм підтримки розвитку інфраструктури й промисловості [50].

Для України перспективними напрямками залучення іноземних інвестицій є будівельна галузь, виробництво будівельних матеріалів, енергетика, логістика та промислова інфраструктура. Ці сфери формують основу повоєнної реконструкції, а підприємства будівельної галузі, зокрема Ковальська, можуть бути важливими об'єктами іноземного інвестування.

Іноземні інвестиції є одним із ключових інструментів економічного зростання, модернізації виробництва та підвищення конкурентоспроможності держави [46]. Для країн, що перебувають у стані кризи або долають наслідки воєнних конфліктів, їх значення зростає, оскільки внутрішніх фінансових ресурсів недостатньо для масштабного відновлення. У таких умовах іноземні інвестиції виконують фінансову, структурну, технологічну та соціально-економічну функції.

Для України залучення іноземних інвестицій має стратегічне значення через значні руйнування промислової, житлової, транспортної та енергетичної інфраструктури. Потреби у відновленні суттєво перевищують можливості державного бюджету й внутрішнього ринку капіталу, тому міжнародні інвестиційні ресурси є необхідною умовою реконструкції та подальшого розвитку економіки.

Іноземні інвестиції сприяють структурній модернізації економіки: оновленню виробничих потужностей, упровадженню технологій і підвищенню ефективності підприємств. Для промисловості та будівництва це означає не лише відновлення пошкоджених об'єктів, а й створення нових підприємств із вищим рівнем технологічності та енергоефективності [25, 33, 60].

Однією з ключових функцій іноземних інвестицій є технологічний трансфер. Іноземні компанії передають сучасні технології, управлінські практики, стандарти якості та інноваційні рішення, що підвищує продуктивність праці, якість продукції та інтеграцію національних підприємств у глобальні виробничі ланцюги. Для України це особливо важливо в контексті євроінтеграції та адаптації виробництва до стандартів Європейського Союзу.

Крім економічного ефекту, іноземні інвестиції мають соціальний вплив:

створюють робочі місця, підвищують доходи населення та підтримують розвиток людського капіталу, особливо у постраждалих регіонах.

Важливим є і вплив іноземних інвестицій на інфраструктуру. У постконфліктних країнах міжнародний капітал часто ставав основою реконструкції транспортної системи, енергетики, житлового сектору та комунального господарства. Для України пріоритетним є залучення капіталу у будівельну галузь і виробництво будівельних матеріалів, що забезпечують матеріальну базу для відновлення житлової та промислової інфраструктури.

Особливе місце належить прямим іноземним інвестиціям, які мають довгостроковий характер, формують нові виробничі потужності та, на відміну від кредитного фінансування, не збільшують боргове навантаження держави. Тому держави застосовують спеціальні механізми стимулювання таких інвестицій: податкові пільги, гарантії захисту інвесторів і програми державної підтримки. Основні напрями впливу іноземних інвестицій на економіку показані в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Основні напрями впливу іноземних інвестицій на економіку держави

Напрямок впливу	Характеристика впливу
Економічний	Зростання виробництва, збільшення ВВП, розвиток підприємництва
Технологічний	Передача сучасних технологій та інновацій
Соціальний	Створення робочих місць, підвищення рівня доходів населення
Інфраструктурний	Відновлення транспортної, енергетичної та житлової інфраструктури
Інституційний	Поширення сучасних стандартів управління та корпоративної культури
Інтеграційний	Посилення інтеграції держави у світову економіку

Ефективність залучення іноземних інвестицій залежить від інвестиційного клімату держави. Політична нестабільність, корупція, недосконалість судової системи та воєнні ризики стримують інвестиційну активність. Тому важливими завданнями державної економічної політики є формування сприятливого інвестиційного середовища, гарантування прав інвесторів та розвиток інституційної підтримки міжнародного інвестування.

Світовий досвід підтверджує, що іноземні інвестиції відігравали важливу

роль у післявоєнному відновленні багатьох країн, зокрема в Центральній і Східній Європі та на Балканах. Для України перспективним є залучення капіталу у будівельний сектор, виробництво будівельних матеріалів, логістику, енергетику та індустріальні парки. Підприємства, здатні забезпечити виробничу базу для відбудови, зокрема Ковальська, можуть бути не лише об'єктами інвестування, а й платформами для спільних міжнародних проєктів.

Отже, іноземні інвестиції є складною економічною категорією, що поєднує фінансові, виробничі, технологічні та інституційні аспекти розвитку. Їх роль у повоєнному відновленні України визначається не лише обсягами залученого капіталу, а й здатністю забезпечувати технологічне оновлення, створення робочих місць, модернізацію інфраструктури та формування нової моделі економічного розвитку держави.

1.2. Фактори та бар'єри залучення іноземних інвестицій у постконфліктних умовах

Інвестиційна привабливість держави є ключовою передумовою залучення іноземного капіталу. В умовах глобальної конкуренції країни формують економічне й інституційне середовище, здатне гарантувати інвесторам стабільність, прогнозованість і захист капіталу. Для держав у стані трансформації або повоєнного відновлення значення цих чинників посилюється через вищий рівень ризиків.

Макроекономічні фактори визначають загальні умови функціонування економіки та доцільність вкладення капіталу. До них належать темпи економічного зростання, інфляція, стабільність валюти, стан державних фінансів, безробіття, платіжний баланс і розвиток фінансової системи [42].

Важливим показником для інвесторів є динаміка ВВП, що відображає стан економіки та перспективи ринку. Стабільне зростання ВВП свідчить про сприятливі умови для бізнесу й розширення платоспроможного попиту, тоді як економічний спад, високий державний борг і бюджетний дефіцит стримують

інвестиційну активність [20-22].

Суттєве значення має рівень інфляції: високі темпи зростання цін знижують прогнозованість середовища, ускладнюють фінансове планування та підвищують ризик втрати вартості інвестицій. Тому інвестори орієнтуються на країни зі стабільною монетарною політикою й передбачуваним валютним курсом.

У повоєнному відновленні особливо важливим є рівень розвитку фінансової системи. Ефективні банки, доступ до кредитів, фондовий ринок і прозорість фінансових операцій сприяють міжнародному інвестуванню, тоді як слабкість фінансового сектору обмежує масштабні проєкти [31].

Інституційні фактори визначають довіру інвесторів до держави та її здатність захистити інвестиції. До них належать політична стабільність, ефективність управління, якість законодавства, рівень корупції, незалежність судової системи та захист прав власності.

Вагомим чинником є стабільність правового середовища. Часті зміни законодавства, суперечливість нормативних актів і низький рівень правозастосування формують додаткові ризики. Інвестори оцінюють не лише наявність гарантій, а й реальну ефективність захисту прав власності та вирішення спорів [52].

Важливим бар'єром є корупція, що збільшує витрати бізнесу, посилює адміністративний тиск і знижує довіру до державних інституцій. Рівень корупційних ризиків є одним із критеріїв оцінки інвестиційної привабливості країни. Узагальнені фактори подано в табл. 1.4.

Інвестиційна привабливість також залежить від інтеграції держави у міжнародний економічний простір. Участь у міжнародних організаціях, угоди про вільну торгівлю, адаптація законодавства до міжнародних стандартів і розвиток зовнішньоекономічних зв'язків позитивно впливають на рішення інвесторів.

Для України важливим чинником є євроінтеграційний курс. Адаптація законодавства до стандартів Європейського Союзу, реформи корпоративного

управління, цифровізація державних послуг і розвиток антикорупційної інфраструктури створюють передумови для покращення інвестиційного клімату.

Таблиця 1.4

Основні фактори інвестиційної привабливості держави

Група факторів	Основні складові	Вплив на інвестиційну діяльність
Макроекономічні	ВВП, інфляція, валютний курс, рівень безробіття	Формують загальну економічну стабільність
Фінансові	Стан банківської системи, доступ до кредитування	Визначають можливості фінансування проєктів
Політичні	Політична стабільність, державна політика	Впливають на рівень ризиків інвестування
Правові	Захист прав власності, стабільність законодавства	Формують довіру інвесторів
Інституційні	Якість державного управління, рівень корупції	Визначають ефективність бізнес-середовища
Інфраструктурні	Транспортна, енергетична, цифрова інфраструктура	Забезпечують умови для реалізації проєктів

Водночас воєнні ризики, нестабільність безпекової ситуації та руйнування інфраструктури продовжують стримувати інвестиційну активність.

Інструментами оцінки інвестиційної привабливості є міжнародні рейтинги та індекси, зокрема легкості ведення бізнесу, глобальної конкурентоспроможності, сприйняття корупції та кредитні рейтинги. Високі позиції підвищують довіру інвесторів і доступ держави до міжнародних фінансових ресурсів.

Таким чином, для постконфліктної економіки інвестиційна привабливість визначається не окремим показником, а сукупністю макроекономічних, фінансових, правових, інституційних та інфраструктурних умов, які формують очікуваний рівень дохідності й безпеки вкладень.

Отже, макроекономічні та інституційні фактори формують основу інвестиційної привабливості держави й безпосередньо впливають на обсяги залучення іноземного капіталу. Для повоєнного відновлення України важливими є стабільне економічне середовище, удосконалення інституційної системи та дієві механізми захисту іноземних інвесторів.

Інвестиційна діяльність пов'язана з невизначеністю, однак в умовах війни та повоєнного відновлення ризики суттєво зростають. Рішення іноземних інвесторів залежить не лише від прибутковості проєктів, а й від здатності держави гарантувати безпеку інвестицій, стабільність середовища та ефективність інституційної системи [47,23].

Воєнні ризики є найбільш складними й непередбачуваними через високу невизначеність, масштаб можливих втрат і складність прогнозування. Війна впливає на виробництво, логістику, фінансову систему, інфраструктуру, ринок праці та міжнародну торгівлю.

Ключовим є ризик знищення або пошкодження активів: виробничих потужностей, транспортної інфраструктури, складських приміщень та енергетичних об'єктів. Це спричиняє фінансові втрати й ускладнює реалізацію проєктів, тому інвестори потребують страхування воєнних ризиків і державних гарантій захисту капіталу.

Суттєвими є макроекономічні ризики: інфляція, валютна нестабільність, бюджетний дефіцит, державний борг, скорочення виробництва та ділової активності. Вони ускладнюють прогнозування фінансових результатів і підвищують ризик втрати прибутковості [34-37].

Вагомим є політичний ризик, пов'язаний зі змінами державної політики, нестабільністю законодавства, податковими змінами, обмеженнями руху капіталу або націоналізацією активів. У період воєнного стану оперативне коригування економічної політики знижує прогнозованість умов бізнесу.

Інституційні ризики пов'язані з ефективністю управління, корупцією, незалежністю судової системи та захистом прав власності. Війна збільшує навантаження на державні інституції, ускладнює адміністративні процедури й може затримувати реалізацію проєктів.

Важливими є логістичні ризики. Пошкодження транспортної інфраструктури, блокування портів і перебої у роботі транспорту впливають на постачання сировини, експорт продукції та безперервність виробництва [51,57]. Для інвесторів це означає зростання витрат і пошук альтернативних маршрутів.

У повоєнний період посилюються соціальні ризики: дефіцит кадрів, міграція населення, зниження платоспроможного попиту та нестабільність ринку праці. Вони ускладнюють реалізацію проєктів, особливо у трудомістких галузях. Основні ризики систематизовано в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Основні ризики інвестування в умовах війни та повоєнного відновлення

Вид ризику	Характеристика	Можливі наслідки
Воєнний	Руйнування активів, небезпека бойових дій	Втрата майна, зупинка виробництва
Макроекономічний	Інфляція, валютна нестабільність	Зниження прибутковості інвестицій
Політичний	Зміни державної політики та законодавства	Зростання невизначеності для бізнесу
Інституційний	Корупція, слабкість судової системи	Недостатній захист прав інвесторів
Логістичний	Порушення транспортних ланцюгів	Зростання витрат та затримки постачання
Соціальний	Дефіцит кадрів, міграція населення	Скорочення трудового потенціалу

У міжнародній практиці важливим інструментом зниження ризиків є страхування воєнних ризиків. Такі програми реалізуються міжнародними фінансовими організаціями та спеціалізованими агентствами й дають змогу частково компенсувати можливі втрати інвесторів. Для України розвиток такого страхування є чинником активізації інвестиційної діяльності.

У мінімізації ризиків важливими є міжнародні фінансові організації та донорські програми. Їх участь у проєктах підвищує довіру інвесторів, а державна підтримка через податкові стимули, спрощення процедур і спеціальні економічні режими посилює інвестиційну активність.

Світовий досвід засвідчує, що навіть у постконфліктних умовах держави можуть залучати іноземні інвестиції за наявності ефективної системи управління ризиками. Прикладами є країни Центральної та Східної Європи й Балканського регіону, де міжнародне фінансування сприяло економічній стабілізації та відновленню інфраструктури.

Отже, ризики інвестування в умовах війни та повоєнної відбудови мають

комплексний характер і охоплюють економічні, політичні, інституційні, соціальні та безпекові аспекти. Для України їх мінімізація потребує прозорого правового середовища, страхування воєнних ризиків, міжнародного партнерства та макроекономічної стабільності.

У світовій практиці іноземні інвестиції відіграють важливу роль у відновленні економік після воєнних конфліктів або масштабних криз. Міжнародний капітал фінансує реконструкцію інфраструктури, стимулює модернізацію, розвиток підприємництва та інтеграцію держави у світовий економічний простір [44]. Для України цей досвід є важливим для активізації інвестиційної діяльності.

Одним із найвідоміших прикладів є відновлення Західної Європи після Другої світової війни. Значний вплив мав «План Маршалла», спрямований на фінансову підтримку промисловості, інфраструктури та фінансової системи. Його результатом стали економічне зростання, модернізація виробництва й посилення міжнародної інтеграції.

Важливий досвід демонструють країни Центральної та Східної Європи. Польща, Чехія, Словаччина та Угорщина збільшили обсяги іноземних інвестицій завдяки ринковим реформам, приватизації, макроекономічній стабілізації та адаптації законодавства до стандартів ЄС. Значну роль відіграли спеціальні економічні зони й державні стимули [24].

Для України актуальним є досвід Балканських країн після конфліктів 1990-х років. У Боснії і Герцеговині, Хорватії та Сербії міжнародні фінансові організації підтримували реконструкцію транспорту, енергетики та житлового фонду, а держави знижували адміністративні бар'єри й залучали приватний капітал.

У Хорватії важливим чинником відновлення стало залучення інвестицій у туристичну інфраструктуру й транспортний сектор. Держава використовувала державно-приватне партнерство та податкові стимули, що сприяло економічному зростанню та інтеграції до європейського економічного простору.

Позитивний досвід має Ізраїль. Попри безпекові ризики, держава

сформувала систему підтримки інновацій і технологічного підприємництва. Стимулювання інновацій, підтримка стартапів і розвиток високотехнологічного сектору дали змогу країні посісти провідні позиції у сфері венчурного інвестування. Основні механізми узагальнено в табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Міжнародний досвід залучення іноземних інвестицій у постконфліктних країнах

Країна	Основні механізми залучення інвестицій	Основні результати
Німеччина (після Другої світової війни)	Міжнародна фінансова допомога, модернізація промисловості	Швидке економічне відновлення
Польща	Ринкові реформи, спеціальні економічні зони	Зростання обсягів прямих іноземних інвестицій
Хорватія	РРР, податкові стимули, розвиток туризму	Відновлення інфраструктури та економічне зростання
Боснія і Герцеговина	Міжнародні програми реконструкції	Відновлення транспортної та енергетичної систем
Ізраїль	Державна підтримка інновацій та стартапів	Розвиток високотехнологічного сектору

Аналіз міжнародного досвіду свідчить, що важливою умовою залучення іноземних інвестицій є стабільне інституційне середовище. Навіть у постконфліктних умовах інвестиційна активність можлива за умови ефективної економічної політики, верховенства права та наявності механізмів захисту інвесторів.

Важливу роль у відновленні відігравали міжнародні фінансові організації, зокрема Світовий банк, ЄБРР, МВФ та інші інституції. Вони фінансували інфраструктурні проєкти, підтримували макроекономічну стабільність і розвиток приватного сектору, підвищуючи довіру інвесторів.

Окрему увагу приділяють спеціальним економічним зонам, індустріальним паркам і кластерам. Вони концентрують інвестиційні ресурси, стимулюють галузевий розвиток і прискорюють відновлення регіонів. У багатьох країнах індустріальні парки стали основою модернізації промисловості та залучення міжнародних компаній [59,70].

Для України важливим є врахування міжнародного досвіду страхування

воєнних ризиків. Міжнародні фінансові інституції та уряди окремих держав розробляють механізми гарантування інвестицій, які частково компенсують ризики, пов'язані з безпековою ситуацією. Такі інструменти можуть стати важливим чинником активізації інвестиційної діяльності в Україні.

Водночас ефективність залучення іноземних інвестицій залежить не лише від обсягів фінансової допомоги, а й від здатності держави забезпечити прозорість економічної політики, ефективність державного управління та довгострокову стабільність розвитку. Поєднання міжнародної підтримки й внутрішніх реформ створює основу для успішного повоєнного відновлення.

Отже, міжнародний досвід постконфліктних країн підтверджує визначальну роль іноземних інвестицій у процесах реконструкції та модернізації. Для України важливим є використання ефективних світових практик: розвитку державно-приватного партнерства, створення спеціальних економічних режимів, стимулювання інноваційної діяльності та забезпечення міжнародних гарантій захисту інвесторів.

1.3. Механізми та інструменти залучення іноземних інвестицій

У сучасних умовах міжнародної конкуренції за фінансові ресурси державна політика відіграє ключову роль у формуванні інвестиційного середовища та залученні іноземного капіталу. Для країн, що здійснюють повоєнне відновлення, такі механізми особливо важливі, оскільки іноземні інвестиції є не лише джерелом фінансування, а й інструментом модернізації економіки, розвитку інфраструктури та інтеграції у світовий економічний простір.

Державні механізми стимулювання іноземних інвестицій становлять систему правових, економічних, фінансових та організаційних інструментів, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості держави. Їх ефективність залежить від стабільності економічної політики, прозорості управління та здатності держави забезпечити захист прав інвесторів.

Базовим механізмом є стабільне нормативно-правове середовище, яке має гарантувати рівність прав національних та іноземних інвесторів, захист власності, можливість переміщення капіталу й прозорість регуляторних процедур. У більшості держав ефективна правова система є передумовою активізації міжнародного інвестування [54].

Важливим напрямом державного стимулювання є податкові механізми: податкові пільги, зниження ставок, податкові канікули, прискорена амортизація обладнання та звільнення від митних платежів на імпорту технологічного устаткування. Вони зменшують витрати інвесторів і підвищують привабливість окремих галузей.

Поширеним механізмом є створення спеціальних економічних зон та індустріальних парків, які передбачають спеціальний режим господарювання, податкові пільги, спрощені адміністративні процедури, доступ до інфраструктури та державну підтримку проєктів. Світовий досвід підтверджує їх ефективність для розвитку промисловості, створення робочих місць і залучення міжнародних виробничих компаній [55].

У сучасних умовах зростає значення фінансової підтримки інвестиційної діяльності: державних гарантій, компенсації частини витрат, пільгового кредитування, співфінансування інфраструктурних проєктів і страхування інвестиційних ризиків. Такі інструменти особливо актуальні для країн із підвищеним рівнем ризику [20-22].

Ключовим інструментом інвестиційної політики є державно-приватне партнерство, що передбачає співпрацю держави й бізнесу у реалізації інфраструктурних, енергетичних, транспортних та соціальних проєктів. Воно дає змогу залучати приватний капітал до стратегічних секторів економіки та зменшувати навантаження на державний бюджет.

Важливу роль відіграють державні агентства підтримки інвесторів [43]. Вони надають інформаційну, консультаційну й організаційну допомогу іноземним компаніям, супроводжують інвестиційні проєкти, сприяють проходженню адміністративних процедур і формують позитивний міжнародний

імідж держави. Основні державні механізми стимулювання іноземних інвестицій наведено в табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Основні державні механізми стимулювання іноземних інвестицій

Механізм	Основний зміст	Очікуваний ефект
Податкові стимули	Податкові пільги, зниження ставок, податкові канікули	Зниження витрат інвесторів
Спеціальні економічні зони	Спрощені умови ведення бізнесу	Активізація інвестиційної діяльності
Індустріальні парки	Надання інфраструктури та підтримки	Розвиток промислового виробництва
Державні гарантії	Захист інвестицій та компенсація ризиків	Підвищення довіри інвесторів
Державно-приватне партнерство	Спільна реалізація проєктів	Розвиток інфраструктури
Інвестиційні агентства	Консультаційна та організаційна підтримка	Покращення інвестиційного клімату

У міжнародній практиці зростає значення цифровізації державних послуг для інвесторів. Електронна реєстрація бізнесу, цифрові сервіси взаємодії з державними органами та автоматизація процедур скорочують витрати часу й підвищують прозорість регуляторного середовища.

В умовах повоєнного відновлення особливо важливими є страхування воєнних ризиків і міжнародні гарантійні програми. Вони спрямовані на зниження ризику втрати капіталу в країнах із підвищеними безпековими загрозами та активізацію приватного сектору [71].

Для України пріоритетними залишаються розвиток індустріальних парків, підтримка інфраструктурних проєктів, удосконалення державно-приватного партнерства, гарантування прав інвесторів, адаптація законодавства до стандартів ЄС та розвиток міжнародного економічного співробітництва.

Ефективність залучення іноземних інвестицій залежить не лише від державної підтримки, а й від здатності підприємств формувати привабливі умови для інвесторів. В умовах глобальної конкуренції за капітал підприємства мають використовувати ринкові та корпоративні інструменти, які підвищують довіру, знижують ризики та формують конкурентні переваги [18].

Ринкові інструменти пов'язані з розвитком фондового ринку, доступом до міжнародних фінансових ресурсів, участю у міжнародних інвестиційних програмах, конкурентним середовищем і фінансовим посередництвом. Розвинена ринкова інфраструктура спрощує процес залучення капіталу [41].

Важливим інструментом є фондовий ринок. Розміщення акцій, корпоративних облігацій та інших фінансових інструментів дає підприємствам змогу залучати ресурси для розвитку виробництва, а інвесторам — диверсифікувати портфель і отримувати доступ до перспективних секторів економіки.

Поширення набувають міжнародні фінансові інструменти: інвестиційні фонди, венчурне фінансування, private equity та blended finance. Вони дають змогу залучати кошти міжнародних фінансових організацій, приватних інвесторів та інституційних фондів для реалізації масштабних, інноваційних та інфраструктурних проєктів [10].

Важливими є репутаційні показники підприємств: фінансова стійкість, прозорість діяльності, рівень корпоративного управління та наявність міжнародної сертифікації. Тому підприємства впроваджують сучасні стандарти фінансової звітності й управління якістю.

Корпоративні інструменти формуються на рівні підприємства та спрямовані на підвищення його інвестиційної привабливості. Ключовим серед них є ефективне корпоративне управління: прозора структура, чіткий розподіл повноважень, захист прав акціонерів і якісна фінансова звітність [58].

Особливу роль відіграє впровадження міжнародних стандартів корпоративного управління та фінансової звітності. Використання IFRS забезпечує прозорість фінансової інформації й полегшує оцінку ризиків для міжнародних інвесторів.

Важливим корпоративним інструментом є інвестиційний імідж підприємства. Інвестиційний брендинг, участь у міжнародних виставках, форумах і бізнес-заходах дають змогу просувати проєкти та привертати увагу потенційних інвесторів [50].

Значну роль має підготовка якісних інвестиційних проєктів і бізнес-планів. Інвестори оцінюють фінансові показники, обґрунтованість проєкту, стратегічне бачення розвитку, управління ризиками та потенціал масштабування.

У сучасних умовах посилюється значення ESG-підходів. Іноземні інвестори дедалі більше враховують екологічні, соціальні та управлінські критерії, а дотримання принципів сталого розвитку, енергоефективності й соціальної відповідальності підвищує інвестиційну привабливість підприємства. Основні ринкові та корпоративні інструменти наведені в табл. 1.8.

Таблиця 1.8

Ринкові та корпоративні інструменти залучення інвесторів

Інструмент	Основний зміст	Очікуваний результат
Фондовий ринок	Розміщення акцій та облігацій	Залучення фінансових ресурсів
Венчурне фінансування	Інвестування в інноваційні проєкти	Підтримка розвитку нових технологій
Корпоративне управління	Прозора система управління	Підвищення довіри інвесторів
IFRS та міжнародна звітність	Стандартизація фінансової інформації	Покращення інвестиційної репутації
Інвестиційний брендинг	Просування інвестиційних можливостей	Формування позитивного іміджу
ESG-підходи	Екологічна та соціальна відповідальність	Зростання привабливості для міжнародних інвесторів

Важливим напрямом є цифровізація корпоративних процесів і використання цифрових платформ для взаємодії з інвесторами. Онлайн-презентації, цифрові data room, інвестиційні портали та електронний документообіг спрощують комунікацію й підвищують прозорість діяльності підприємства.

Ефективним інструментом є стратегічні альянси та партнерства з міжнародними компаніями. Вони забезпечують доступ до технологій, ринків збуту й фінансових ресурсів, а для іноземних інвесторів знижують ризики виходу на нові ринки.

Для України розвиток ринкових і корпоративних інструментів є

передумовою активізації міжнародної інвестиційної діяльності. Підприємства мають формувати інвестиційну конкурентоспроможність через удосконалення управління, підвищення прозорості та впровадження міжнародних стандартів бізнесу.

Отже, ринкові та корпоративні інструменти підвищують довіру інвесторів, мінімізують ризики та забезпечують довгостроковий розвиток підприємств в умовах глобальної конкуренції.

В умовах глобальної економічної трансформації традиційні механізми залучення іноземних інвестицій доповнюються інноваційними підходами, які підвищують ефективність фінансування, знижують ризики та забезпечують реалізацію масштабних інфраструктурних і виробничих проєктів. Для повоєнного відновлення вони особливо важливі, оскільки потребують поєднання державного, приватного та міжнародного капіталу.

Одним із поширених інноваційних підходів є кластерна модель розвитку [17]. Економічний кластер — це територіально або функціонально об'єднана система підприємств, наукових установ, інфраструктурних об'єктів та органів влади, які взаємодіють для підвищення конкурентоспроможності. Кластери сприяють концентрації інвестиційних ресурсів, кооперації та впровадженню інновацій.

Кластерний підхід використовується у промисловості, будівництві, логістиці, аграрному секторі та високотехнологічних виробництвах. Його перевагою є поєднання виробничих, фінансових та інноваційних ресурсів, формування локальних виробничих ланцюгів і створення робочих місць.

Для країн повоєнного відновлення кластерний підхід забезпечує комплексний розвиток територій і прискорює реконструкцію економіки. Перспективними є індустріальні, будівельні, логістичні та інноваційні кластери, орієнтовані на міжнародний капітал і глобальні виробничі мережі [45].

Важливим інноваційним механізмом є державно-приватне партнерство. PPP передбачає співпрацю держави й приватного сектору у проєктах стратегічного значення. Держава забезпечує нормативну підтримку, доступ до

інфраструктури або часткове фінансування, а приватний партнер бере участь у фінансуванні, будівництві, управлінні чи експлуатації об'єктів.

PPP використовується у транспортній інфраструктурі, енергетиці, житловому будівництві, охороні здоров'я та комунальному господарстві. Його перевага полягає у залученні приватного капіталу до масштабних проєктів без надмірного навантаження на державний бюджет, а також у підвищенні ефективності управління [39].

Поширення набуває mixed finance або blended finance — механізм поєднання державного, міжнародного та приватного фінансування. Його сутність полягає у використанні публічних або донорських коштів для часткового покриття ризиків приватних інвесторів, що стимулює вкладення у високоризикові або довгострокові проєкти.

У повоєнному відновленні mixed finance має особливе значення, оскільки приватні інвестори не завжди готові самостійно фінансувати високоризикові напрями. Міжнародні гарантії, гранти, державне співфінансування та страхування ризиків активізують інвестиційну діяльність у складних умовах [66].

Важливу роль відіграють міжнародні фінансові організації та фонди розвитку. Світовий банк, ЄБРР, Європейський інвестиційний банк та інші інституції використовують blended finance для фінансування інфраструктурних, енергетичних і промислових проєктів у країнах, що розвиваються або здійснюють післякризове відновлення. Основні інноваційні підходи наведено в табл. 1.9.

У сучасних умовах важливими є цифрові платформи та фінансові технології. Онлайн-платформи для пошуку інвесторів, електронні системи управління проєктами, цифровий фінансовий моніторинг і краудфандинг розширюють можливості залучення міжнародного капіталу та підвищують прозорість інвестиційних процесів.

Таблиця 1.9

Інноваційні підходи до залучення інвестицій

Підхід	Основний зміст	Переваги
Кластерна модель	Об'єднання підприємств, науки та інфраструктури	Концентрація ресурсів та розвиток кооперації
PPP	Співпраця держави та приватного сектору	Реалізація масштабних проєктів
Mixed finance	Поєднання державного, міжнародного та приватного капіталу	Зниження ризиків інвесторів
Індустріальні парки	Спеціалізовані території для розвитку виробництва	Спрощення доступу до інфраструктури
Інноваційні екосистеми	Взаємодія бізнесу, науки та інвесторів	Стимулювання інноваційної діяльності

Світовий досвід свідчить, що найбільш ефективними є комплексні моделі, які поєднують державну підтримку, міжнародне фінансування та приватний капітал. Саме вони забезпечують довгострокову стійкість інвестиційних проєктів і раціональне використання фінансових ресурсів.

Для України впровадження інноваційних підходів має стратегічне значення. Масштабні потреби у фінансуванні відбудови інфраструктури, модернізації промисловості та розвитку житлового сектору потребують сучасних механізмів міжнародного партнерства й комбінованого фінансування. Особливого значення набувають індустріальні кластери, державно-приватне партнерство та системи гарантування інвестиційних ризиків [68].

Отже, інноваційні підходи до залучення інвестицій створюють нові можливості для активізації міжнародної інвестиційної діяльності. Використання кластерних моделей, PPP та mixed finance дає змогу поєднувати ресурси держави, бізнесу й міжнародних партнерів, що є особливо важливим для реалізації масштабних проєктів повоєнного відновлення економіки України.

Висновки до розділу 1

У першому розділі досліджено теоретичні основи залучення іноземних інвестицій у повоєнну економіку. Визначено, що іноземні інвестиції є важливою

формою міжнародного руху капіталу, яка забезпечує не лише фінансування економічної діяльності, а й технологічне оновлення, розвиток виробництва, створення робочих місць та інтеграцію національної економіки у світову господарську систему. Особливе значення для України мають прямі іноземні інвестиції, оскільки вони сприяють модернізації підприємств, передачі управлінського досвіду та формуванню нових виробничих потужностей.

Установлено, що інвестиційна привабливість держави формується під впливом макроекономічних, фінансових, правових, інституційних, політичних та інфраструктурних факторів. Водночас у постконфліктних умовах інвестиційну активність стримують воєнні, макроекономічні, логістичні, соціальні та інституційні ризики. Тому важливими передумовами залучення іноземного капіталу є стабільність економічної політики, захист прав інвесторів, розвиток механізмів страхування воєнних ризиків та міжнародних гарантій.

Обґрунтовано, що ефективне залучення іноземних інвестицій потребує поєднання державних, ринкових, корпоративних та інноваційних інструментів. До них належать податкові стимули, індустріальні парки, державно-приватне партнерство, спеціальні економічні режими, корпоративне управління, ESG-підходи, кластерні моделі та *blended finance*. Їх комплексне застосування може стати основою активізації інвестиційної діяльності та прискорення повоєнного відновлення економіки України.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ «КОВАЛЬСЬКА»

2.1. Загальна характеристика підприємства та його ринкове середовище

Група «Ковальська» належить до провідних виробничо-будівельних об'єднань України. Її діяльність охоплює виробництво будівельних матеріалів, девелопмент, будівництво житлової й комерційної нерухомості, інжиніринг та участь в інфраструктурних проєктах. Завдяки поєднанню цих напрямів підприємство займає важливе місце у будівельній галузі та має потенціал участі у повоєнному відновленні України. Основні напрями діяльності групи узагальнено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні напрями діяльності групи «Ковальська»

Напрямок діяльності	Характеристика
Виробництво будівельних матеріалів	Бетон, залізобетонні конструкції, газобетон, сухі суміші
Девелопмент	Реалізація житлових та комерційних проєктів
Будівництво	Зведення житлової, комерційної та промислової нерухомості
Інфраструктурні проєкти	Будівництво та реконструкція інфраструктурних об'єктів
Інжиніринг та проєктування	Розробка архітектурних та технічних рішень

Формування сучасної групи «Ковальська» пов'язане з розвитком підприємств будівельної індустрії, які спеціалізувалися на виробництві залізобетонних конструкцій і будівельних матеріалів. У процесі зростання компанія розширювала потужності, оновлювала обладнання, освоювала нові види продукції та сформувала вертикально інтегровану модель діяльності. Особливо активний розвиток припав на період зростання будівельного ринку у 2000-х рр, коли підприємство посилило виробничий і девелоперський напрями.

Ключовою особливістю компанії є поєднання виробництва матеріалів,

проектування, будівництва та реалізації об'єктів нерухомості в межах єдиного виробничо-управлінського ланцюга. Така модель дає змогу контролювати якість продукції, оптимізувати витрати, скорочувати залежність від зовнішніх постачальників і підвищувати ефективність інвестиційно-будівельних проєктів.

Базовим напрямом діяльності підприємства залишається виробництво будівельних матеріалів: бетону, залізобетонних конструкцій, сухих будівельних сумішей, тротуарної плитки, газобетону та іншої продукції будівельного призначення. Розміщення виробничих потужностей у різних регіонах України забезпечує ширше охоплення внутрішнього ринку та гнучкість постачання.

Девелоперський і будівельний напрями пов'язані з реалізацією житлових комплексів, бізнес-центрів та об'єктів комерційної інфраструктури. Використання сучасних архітектурних й інженерних рішень сприяє підвищенню якості будівництва, енергоефективності об'єктів і конкурентоспроможності проєктів.

Окреме значення має участь підприємства в інфраструктурних проєктах. Будівництво та реконструкція транспортної, промислової й соціальної інфраструктури є особливо актуальними в умовах майбутньої відбудови України та можуть стати основою для залучення зовнішнього фінансування.

Конкурентоспроможність групи значною мірою визначається технологічним оновленням виробництва. Підприємство інвестує у модернізацію обладнання, автоматизацію процесів, цифровізацію управління та підвищення енергоефективності. Одночасно зростає увага до екологічної безпеки, раціонального використання ресурсів і зменшення енергоспоживання.

Після початку повномасштабної війни підприємство адаптувалося до складних економічних умов. Основними завданнями стали підтримка виробництва, збереження кадрового потенціалу та стабільність постачання продукції. Водночас потреби у відновленні інфраструктури й житлового фонду формують для компанії нові можливості розвитку. Це створює передумови для її участі у повоєнній відбудові та залученні іноземних інвестицій.

Організаційно-економічна модель діяльності групи ґрунтується на

вертикальній інтеграції. Вона передбачає комплексне забезпечення будівельного процесу власними виробничими, проєктними, будівельними й логістичними ресурсами. Такий підхід підвищує керованість бізнес-процесів, сприяє оптимізації витрат і забезпечує стабільну якість продукції.

Структура управління компанії охоплює кілька взаємопов'язаних напрямів: виробництво будівельних матеріалів, девелопмент, будівництво, логістику, інжиніринг та адміністративне управління. Їх координація забезпечує ефективне використання ресурсів і швидше реагування на зміни ринкового середовища. Основні елементи організаційно-економічної структури подано в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Основні елементи організаційно-економічної структури підприємства

Елемент структури	Основні функції
Виробничий напрям	Виготовлення будівельних матеріалів та конструкцій
Девелопмент	Управління інвестиційно-будівельними проєктами
Будівельний напрям	Виконання будівельно-монтажних робіт
Логістика	Постачання сировини та транспортування продукції
Інжиніринг та проєктування	Розробка технічних та архітектурних рішень
Адміністративне управління	Стратегічне управління та координація діяльності

Виробничий напрям забезпечує виготовлення основних будівельних матеріалів і конструкцій. Наявність власної виробничої бази дає змогу контролювати собівартість, якість і ритмічність постачання. Девелопмент відповідає за управління інвестиційно-будівельними проєктами, планування забудови та координацію створення об'єктів нерухомості. Будівельний напрям забезпечує виконання будівельно-монтажних робіт і контроль технологічної якості на майданчиках.

Важливу роль відіграють логістичні та сервісні підрозділи, які організовують постачання сировини, транспортування продукції, управління складськими запасами та безперервність виробничих процесів. Для будівельної галузі логістика має стратегічне значення, оскільки впливає на строки виконання проєктів і рівень витрат.

Управління підприємством має функціонально-дивізійні риси, що дає змогу поєднувати централізоване стратегічне керівництво зі спеціалізацією бізнес-напрямів. Цифровізація процесів, електронний документообіг, системи управління ресурсами та цифровий контроль виробництва підвищують узгодженість роботи підрозділів.

Економічна характеристика підприємства визначається диверсифікацією діяльності, значним виробничим потенціалом і капіталомісткістю виробництва. Компанія працює у кількох сегментах будівельного ринку, що зменшує залежність від коливань попиту. Водночас галузь потребує постійних інвестицій у модернізацію обладнання, оновлення потужностей та розвиток інфраструктури.

Після початку повномасштабної війни будівельний сектор зазнав значних втрат, однак у перспективі саме він має стати одним із базових напрямів відновлення економіки. Для групи «Ковальська» це означає можливість участі у реконструкції житлової, промислової та транспортної інфраструктури, а також співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та інвесторами.

Отже, організаційно-економічна структура підприємства характеризується вертикальною інтеграцією, диверсифікацією діяльності та концентрацією виробничих ресурсів. Наявність сучасної виробничої бази й адаптація до ринкових умов формують основу для підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Ринок будівельних матеріалів є базовим елементом будівельної галузі та важливою складовою економічного розвитку держави. Його стан визначає можливості житлового, промислового й інфраструктурного будівництва. У період повоєнного відновлення значення цього ринку зростає, оскільки він забезпечує матеріальну основу реконструкції інфраструктури та житлового фонду.

До початку повномасштабної війни будівельна галузь України демонструвала поступове зростання, що супроводжувалося підвищенням попиту на бетон, залізобетонні конструкції, цемент, сухі суміші, металоконструкції та

інші матеріали. Розвиток житлового, комерційного та інфраструктурного будівництва стимулював розширення виробничих потужностей і технологічне оновлення підприємств.

Воєнні дії спричинили істотні втрати для будівельного ринку. Частина виробничих потужностей була пошкоджена або опинилася поблизу зон бойових дій, інвестиційна активність знизилася, логістичні ланцюги ускладнилися, а платоспроможний попит скоротився. Найбільше постраждали підприємства східних і південних регіонів України.

Водночас руйнування житлової, промислової, транспортної та енергетичної інфраструктури формують довгостроковий попит на будівельні матеріали. У процесі відбудови особливого значення набуватимуть бетон, цемент, залізобетонні конструкції, газобетон, металоконструкції та дорожні матеріали.

Важливою тенденцією є посилення вимог до якості, енергоефективності та екологічності будівельних матеріалів. Орієнтація на сучасні технології, безпечні матеріали та енергоощадні рішення стимулює виробників до модернізації й упровадження міжнародних стандартів.

На розвиток ринку впливають логістичні фактори: пошкодження транспортної інфраструктури, зростання вартості енергоресурсів і складність міжнародних перевезень. Це підвищує собівартість продукції та змінює структуру постачання, що посилює значення регіональної диверсифікації виробництва й локальних виробничих ланцюгів.

Одним із ключових факторів розвитку ринку є міжнародна фінансова підтримка відбудови України. Програми реконструкції, участь міжнародних фінансових організацій та іноземних інвесторів формують додатковий попит на продукцію будівельної галузі й водночас підвищують вимоги до прозорості діяльності, якості продукції та відповідності міжнародним стандартам. Основні фактори розвитку ринку наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Основні фактори розвитку ринку будівельних матеріалів України

Фактор	Характер впливу
Повоєнна відбудова інфраструктури	Формує довгострокове зростання попиту
Міжнародна фінансова підтримка	Стимулює реалізацію будівельних проєктів
Зростання потреб у житловому будівництві	Підвищує попит на базові будівельні матеріали
Логістичні обмеження	Збільшують витрати виробництва та постачання
Енергоефективність та екологічність	Стимулюють модернізацію виробництва
Євроінтеграційні процеси	Підвищують вимоги до стандартів якості

Конкурентне середовище ринку будівельних матеріалів характеризується концентрацією у ключових сегментах. На ньому працюють великі виробничі групи з власною виробничою, логістичною та збутовою інфраструктурою, а також середні й малі підприємства, орієнтовані переважно на регіональні ринки.

Сучасний етап розвитку ринку супроводжується зростанням ролі інновацій і цифровізації. Автоматизація виробництва, BIM-технології, цифрове управління логістикою та системи контролю якості підвищують ефективність підприємств і конкурентоспроможність продукції.

Для українських виробників важливою є адаптація до вимог міжнародного ринку. Впровадження стандартів Європейського Союзу, сертифікація продукції та розвиток експортного потенціалу створюють умови для інтеграції у міжнародні виробничі ланцюги.

Отже, ринок будівельних матеріалів України поєднує високі ризики та значний потенціал розвитку. Воєнні дії, економічна нестабільність і логістичні проблеми стримують галузь, проте масштабні потреби у відбудові створюють довгострокові передумови для зростання виробництва, модернізації підприємств і залучення іноземних інвестицій. Для групи «Ковальська» це формує можливості розширення діяльності у сфері будівельних матеріалів та інфраструктурних проєктів.

2.2. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства

Ефективність підприємств будівельної галузі значною мірою залежить від доступу до стабільних джерел фінансування. Для виробничо-будівельних компаній потреба у капіталі є особливо високою через капіталомісткість виробництва, необхідність оновлення обладнання, підтримання оборотного капіталу та реалізацію масштабних будівельних проєктів. В умовах повоєнного відновлення України фінансова стійкість і диверсифікація джерел фінансування стають важливими передумовами розвитку підприємств галузі.

Група «Ковальська» використовує комбіновану модель фінансування, що поєднує власні та залучені ресурси. Власний капітал, зокрема статутний капітал, нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування, забезпечує підприємству фінансову автономію та можливість спрямовувати кошти на модернізацію виробництва, оновлення матеріально-технічної бази й розвиток нових напрямів діяльності.

Водночас специфіка будівельної галузі зумовлює потребу у зовнішньому фінансуванні. Банківські кредити використовуються для поповнення оборотного капіталу, закупівлі обладнання, підтримання ліквідності та реалізації інвестиційних проєктів. Однак в умовах воєнної економіки доступ до кредитів ускладнюється через підвищені ризики та вартість фінансових ресурсів.

Важливе місце займають інвестиції партнерів і замовників будівельних проєктів. У девелоперській діяльності застосовуються попереднє фінансування будівництва, залучення коштів інвесторів у житлові й комерційні об'єкти, а також довгострокові контракти з корпоративними клієнтами. Такі механізми дають змогу фінансувати окремі етапи будівництва без надмірного збільшення кредитного навантаження.

Перспективним напрямом є міжнародне фінансування, зокрема участь у програмах підтримки енергоефективності, модернізації виробництва та розвитку інфраструктури. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями може забезпечити підприємству доступ до довгострокових ресурсів і підвищити його

інвестиційну привабливість. Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Чистий дохід від реалізації, млн грн	8540	10280	12640
Чистий прибуток, млн грн	412	586	794
Вартість активів, млн грн	9870	10940	12530
Власний капітал, млн грн	4230	4980	5860
Капітальні інвестиції, млн грн	620	910	1340
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	4200	4350	4620

Дані табл. 2.4 свідчать про позитивну динаміку основних фінансово-економічних показників підприємства у 2022-2024 рр, що можна пояснити поступовою адаптацією групи «Ковальська» до умов воєнної економіки та зростанням потреб будівельного ринку у продукції, необхідній для відновлення пошкоджених об'єктів. У 2024 році чистий дохід від реалізації становив 12640 млн грн, що на 4100 млн грн, або майже на 48 %, більше порівняно з 2022 роком. Таке зростання пов'язане як із відновленням ділової активності у будівельному секторі, так і з підвищенням попиту на бетон, залізобетонні конструкції та інші будівельні матеріали в умовах проведення ремонтно-відновлювальних робіт. Водночас на динаміку доходу могли впливати й інфляційні процеси, зростання вартості сировини, енергоресурсів і логістики, що позначалося на ціновому рівні продукції.

Позитивною є також динаміка чистого прибутку, який зріс із 412 млн грн у 2022 році до 794 млн грн у 2024 році, тобто майже в 1,9 раза. Це свідчить не лише про збільшення обсягів реалізації, а й про здатність підприємства підтримувати ефективність діяльності попри ускладнення економічних умов, зокрема воєнні ризики, нестабільність постачання та зростання виробничих витрат. Збільшення вартості активів на 2660 млн грн і власного капіталу на 1630 млн грн відображає розширення ресурсної бази підприємства, зміцнення його фінансового потенціалу та поступове накопичення внутрішніх джерел розвитку.

Особливо важливим є зростання капітальних інвестицій із 620 млн грн у 2022 році до 1340 млн грн у 2024 році, тобто більш ніж удвічі. Така динаміка свідчить про активізацію інвестиційної діяльності, спрямованої на модернізацію виробництва, оновлення обладнання та підготовку підприємства до участі у масштабних проєктах повоєнної відбудови України.

Структура джерел фінансування є важливим показником фінансової стійкості підприємства та рівня його залежності від зовнішніх ресурсів (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Структура джерел фінансування діяльності підприємства у 2024 році

Джерело фінансування	Частка, %
Власний капітал	46
Банківське кредитування	28
Інвестиції партнерів та замовників	18
Лізинг та інші фінансові інструменти	8

За даними табл. 2.5, у структурі фінансування діяльності підприємства у 2024 році найбільшу частку становить власний капітал — 46 %. Це свідчить про збереження відносно достатнього рівня фінансової автономії та здатність підприємства покривати значну частину своїх потреб за рахунок внутрішніх ресурсів. В умовах воєнної економіки така структура є важливою перевагою, оскільки доступ до зовнішнього фінансування залишається ускладненим через високі ризики, підвищення вартості кредитних ресурсів і загальну нестабільність економічного середовища.

Частка банківського кредитування становить 28 %, що свідчить про збереження ролі позикових ресурсів у фінансуванні операційної та інвестиційної діяльності підприємства. Для будівельної галузі це є закономірним, оскільки реалізація масштабних проєктів, закупівля матеріалів, оновлення обладнання та підтримання оборотного капіталу потребують значних фінансових вкладень. Водночас помірна частка кредитів показує, що підприємство не формує критичної залежності від банківського сектору, що є особливо важливим в умовах воєнних ризиків і нестабільності фінансового ринку.

Інвестиції партнерів та замовників займають 18 % у загальній структурі фінансування, що підтверджує використання підприємством змішаної моделі залучення ресурсів. Такий підхід дозволяє розподіляти фінансове навантаження між різними учасниками інвестиційно-будівельних проєктів і знижувати потребу в додатковому кредитуванні. Лізинг та інші фінансові інструменти становлять 8 % і виконують допоміжну роль, забезпечуючи можливість оновлення техніки, обладнання та виробничих засобів без одноразового вилучення значних обсягів власних коштів. Отже, структура фінансування підприємства у 2024 році свідчить про поєднання фінансової самостійності, контрольованого використання позикових ресурсів і поступової диверсифікації джерел фінансування.

Напрями використання інвестиційних ресурсів підприємства у 2024 році наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Основні напрями інвестування підприємства у 2024 році

Напрямок інвестування	Частка у загальному обсязі інвестицій, %
Модернізація виробництва	34
Оновлення обладнання	27
Девелоперські проєкти	21
Логістика та інфраструктура	10
Цифровізація та автоматизація	8

Основна частина інвестиційних ресурсів підприємства у 2024 році спрямовується на модернізацію виробництва та оновлення обладнання, сумарна частка яких становить 61 %. Така структура інвестування є логічною для виробничо-будівельного підприємства в умовах воєнної економіки та підготовки до масштабної повоєнної відбудови. З одного боку, зростання попиту на будівельні матеріали потребує нарощування виробничих можливостей, підвищення продуктивності та забезпечення стабільної якості продукції. З іншого боку, збільшення вартості енергоресурсів, сировини та логістики змушує підприємство інвестувати у технологічне оновлення, енергоефективне обладнання та більш раціональну організацію виробничих процесів.

Спрямування 34 % інвестицій на модернізацію виробництва свідчить про прагнення підприємства підвищити ефективність основної діяльності та адаптувати виробничу базу до сучасних вимог будівельного ринку. Оновлення обладнання, на яке припадає 27 % інвестицій, є необхідною умовою зниження виробничих витрат, підвищення технологічної надійності та забезпечення відповідності продукції сучасним стандартам якості. У сукупності ці напрями формують основу для зміцнення конкурентних позицій підприємства та його готовності до участі у майбутніх інфраструктурних і будівельних проєктах.

Девелоперські проєкти займають 21 % загального обсягу інвестицій, що відображає орієнтацію підприємства не лише на виробництво будівельних матеріалів, а й на участь у створенні житлових та комерційних об'єктів. Це є важливим у контексті очікуваного зростання потреб у відновленні житлового фонду та розвитку міської інфраструктури. Інвестиції у логістику та інфраструктуру становлять 10 %, що пояснюється необхідністю стабілізації постачання сировини й готової продукції в умовах пошкодження транспортних ланцюгів та зростання витрат на перевезення. Частка цифровізації та автоматизації становить 8 %, однак цей напрям має стратегічне значення, оскільки сприяє підвищенню керованості бізнес-процесів, скороченню операційних витрат і посиленню прозорості діяльності підприємства.

Така структура інвестування підприємства у 2024 році свідчить про поєднання короткострокових завдань підтримання виробничої стабільності та довгострокових цілей розвитку. Пріоритет модернізації, оновлення обладнання, логістики та цифровізації демонструє прагнення підприємства підвищити ефективність діяльності, зменшити вплив зовнішніх ризиків і підготуватися до розширення участі у процесах повоєнного відновлення економіки України.

Фінансовий стан підприємства визначає його платоспроможність, конкурентоспроможність та здатність залучати інвестиції. Для виробничо-будівельної компанії особливе значення мають ліквідність, фінансова стійкість, рентабельність і ділова активність, оскільки саме ці показники відображають можливості стабільного розвитку в умовах високої капіталомісткості та ринкової

нестабільності.

Коефіцієнт поточної ліквідності характеризує здатність підприємства погашати короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Коефіцієнт автономії показує частку власного капіталу в загальній структурі фінансування. Показники рентабельності дають змогу оцінити ефективність використання активів і власного капіталу, а оборотність активів — інтенсивність господарської діяльності. Узагальнені показники фінансового стану подано в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Основні показники фінансового стану підприємства

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Нормативне значення
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,24	1,36	1,51	>1
Коефіцієнт автономії	0,43	0,46	0,47	>0,5
Рентабельність активів, %	4,2	5,4	6,3	>5
Рентабельність власного капіталу, %	9,7	11,8	13,5	>10
Коефіцієнт оборотності активів	0,87	0,94	1,01	Зростання
Частка позикового капіталу, %	57	54	53	<60

Дані табл. 2.7 підтверджують покращення фінансового стану підприємства у 2022-2024 рр. Поточна ліквідність зросла з 1,24 до 1,51, що свідчить про підвищення платоспроможності. Коефіцієнт автономії збільшився з 0,43 до 0,47; хоча у 2024 році він ще не досяг рекомендованого рівня понад 0,5, позитивна динаміка вказує на поступове зміцнення власної фінансової бази. Частка позикового капіталу знизилася з 57 % до 53 %, залишаючись у межах допустимого значення.

Показники рентабельності також демонструють позитивну тенденцію. Рентабельність активів у 2024 році становила 6,3 %, що перевищує нормативний орієнтир, а рентабельність власного капіталу зросла до 13,5 %. Коефіцієнт оборотності активів підвищився з 0,87 до 1,01, що характеризує ефективніше використання майна підприємства та активізацію господарської діяльності.

Інвестиційний потенціал підприємства визначається сукупністю виробничих, фінансових, технологічних, кадрових та ринкових можливостей, які

забезпечують здатність реалізовувати інвестиційні проєкти й ефективно використовувати залучені ресурси. Його важливою складовою є сучасна виробнича база, що дозволяє забезпечувати стабільне постачання будівельних матеріалів для великих будівельних та інфраструктурних проєктів.

Додатковою перевагою є диверсифікація діяльності. Поєднання виробництва будівельних матеріалів, девелопменту, будівництва та інжинірингових послуг дає змогу підприємству адаптуватися до змін попиту та формувати кілька джерел доходу. Основні складові інвестиційного потенціалу узагальнено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Основні складові інвестиційного потенціалу підприємства

Складові потенціалу	Характеристика
Виробничий потенціал	Наявність сучасних виробничих потужностей
Фінансовий потенціал	Достатній рівень ліквідності та фінансової стійкості
Інноваційний потенціал	Модернізація виробництва та цифровізація
Кадровий потенціал	Наявність кваліфікованого персоналу
Ринковий потенціал	Стабільний попит на продукцію підприємства
Інфраструктурний потенціал	Розвинена логістична та виробнича інфраструктура

Наявність зазначених складових формує передумови для участі підприємства у міжнародних інвестиційних програмах і проєктах повоєнної відбудови. Водночас на фінансовий стан продовжують впливати ризики воєнного часу, зростання вартості енергоресурсів, логістичні обмеження та нестабільність будівельного ринку. Тому важливими завданнями залишаються управління витратами, підтримання ліквідності та диверсифікація джерел фінансування.

Залучення іноземних інвестицій є важливим напрямом розвитку підприємств будівельної галузі. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, іноземними партнерами та інвесторами відкриває доступ до довгострокових ресурсів, сучасних технологій, управлінських практик і досвіду реалізації масштабних проєктів. Для України це особливо актуально в контексті повоєнної реконструкції та модернізації виробничої бази.

Група «Ковальська» має передумови для міжнародної співпраці завдяки сучасним виробничим потужностям, диверсифікованій структурі діяльності та досвіду реалізації будівельних проєктів. У попередні роки підприємство модернізувало виробництво, інтегрувало обладнання й технології міжнародних виробників, що сприяло підвищенню автоматизації та наближенню продукції до європейських стандартів якості.

Перспективними напрямками міжнародної співпраці є впровадження енергоефективних технологій, цифровізація виробничих процесів, модернізація обладнання та участь у програмах міжнародних фінансових організацій. ЄБРР, Європейський інвестиційний банк і Світовий банк підтримують в Україні проєкти енергоефективності, інфраструктурного розвитку та модернізації виробництва, що створює можливості для підприємств будівельної галузі.

Після початку повномасштабної війни значення міжнародного інвестування посилилося. Масштабні руйнування житлової, транспортної та промислової інфраструктури формують попит на будівельні матеріали, інжинірингові рішення й участь українських компаній у міжнародних програмах реконструкції. У таких проєктах підприємство може виступати виробничим, будівельним або технологічним партнером.

Важливою умовою залучення міжнародного капіталу є відповідність стандартам якості, прозорості та корпоративного управління. Іноземні інвестори оцінюють фінансову відкритість, екологічну відповідальність, управління ризиками та дотримання ESG-принципів. Розвиток цих характеристик підвищує інвестиційну привабливість підприємства.

Основні напрями потенційної міжнародної інвестиційної співпраці наведено в табл. 2.9.

Перспективи міжнародної співпраці посилюються євроінтеграційним курсом України, адаптацією законодавства до стандартів ЄС та реалізацією програм реконструкції. Виробництво будівельних матеріалів, розвиток житлового будівництва й участь в інфраструктурних проєктах потребуватимуть значних обсягів фінансування, що створює можливості для залучення іноземних

інвесторів.

Таблиця 2.9

Основні напрями міжнародної інвестиційної співпраці підприємства

Напрямок співпраці	Характеристика
Модернізація виробництва	Впровадження сучасного обладнання та технологій
Енергоефективність	Реалізація проєктів енергозбереження
Інфраструктурні проєкти	Участь у програмах відбудови
Девелоперські проєкти	Спільна реалізація житлових та комерційних об'єктів
Технологічне партнерство	Співпраця з міжнародними виробниками обладнання
Фінансове партнерство	Участь у міжнародних програмах фінансування

Водночас активізацію міжнародної інвестиційної діяльності стримують воєнні ризики, нестабільність економічного середовища, високі логістичні витрати та обмежений доступ до довгострокових ресурсів. Подолання цих бар'єрів потребує державної підтримки, гарантування інвестиційних ризиків і розвитку механізмів співфінансування.

Проведений аналіз інвестиційної діяльності підприємства свідчить про наявність фінансових, виробничих та організаційних передумов для залучення іноземного капіталу. Позитивна динаміка основних показників, зростання капітальних інвестицій, модернізація виробництва та перспективи повоєнної відбудови формують основу для підвищення інвестиційної привабливості групи «Ковальська» і її участі у міжнародних проєктах реконструкції економіки України.

2.3. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства для іноземних інвесторів

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства є необхідною передумовою формування стратегії залучення іноземного капіталу. Для міжнародних інвесторів важливими є не лише фінансові результати, а й виробничий потенціал, стійкість бізнес-моделі, рівень ризиків, перспективи ринку та здатність підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Одним із доцільних інструментів такої оцінки є SWOT-аналіз, який дає змогу узагальнити сильні й слабкі сторони підприємства, а також можливості та загрози його розвитку.

Група «Ковальська» має значний виробничий та інвестиційний потенціал, що зумовлено її масштабами, диверсифікованою структурою діяльності та досвідом реалізації будівельних проєктів. У контексті повоєнної відбудови України підприємство може бути цікавим для іноземних інвесторів як виробник базових будівельних матеріалів і потенційний учасник інфраструктурних та девелоперських програм.

Ключовою сильною стороною підприємства є вертикально інтегрована модель, яка поєднує виробництво будівельних матеріалів, девелопмент, будівництво й логістику. Такий формат дає змогу краще контролювати витрати, якість продукції та строки виконання проєктів, а також зменшує залежність від зовнішніх постачальників. Важливими перевагами є сучасна виробнича база, високий виробничий потенціал і досвід реалізації масштабних проєктів, що створює передумови для участі у програмах реконструкції інфраструктури.

Додатковою перевагою є диверсифікація діяльності. Робота у кількох сегментах будівельного ринку дозволяє підприємству формувати різні джерела доходу й частково знижувати ризики, пов'язані з коливанням попиту в окремих напрямках. Водночас слабкими сторонами залишаються висока капіталомісткість виробництва, значна потреба у фінансових ресурсах, залежність від стану будівельного ринку, логістичних витрат і вартості енергоресурсів.

Зовнішнє середовище формує для підприємства як значні можливості, так і суттєві загрози. До основних можливостей належать повоєнна відбудова України, розвиток інфраструктурних проєктів, залучення міжнародного фінансування, інтеграція до європейського ринку та впровадження інноваційних технологій. Ці фактори можуть забезпечити довгострокове зростання попиту на продукцію підприємства. Водночас воєнні ризики, макроекономічна нестабільність, інфляція, логістичні та енергетичні обмеження можуть стримувати інвестиційну активність і підвищувати вартість реалізації проєктів.

У процесі дослідження проведено SWOT-аналіз, результати якого представлені в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

SWOT-аналіз інвестиційної привабливості підприємства

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Вертикально інтегрована структура діяльності	Висока капіталомісткість виробництва
Сучасна виробнича база	Значна потреба у фінансових ресурсах
Диверсифікація напрямів діяльності	Залежність від стану будівельного ринку
Досвід реалізації масштабних проєктів	Вплив логістичних витрат на собівартість
Високий виробничий потенціал	Залежність від вартості енергоресурсів
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Масштабна повоєнна відбудова України	Воєнні ризики
Залучення міжнародного фінансування	Макроекономічна нестабільність
Розвиток інфраструктурних проєктів	Інфляційні процеси
Інтеграція до європейського ринку	Посилення конкуренції
Впровадження інноваційних технологій	Логістичні та енергетичні ризики

Результати SWOT-аналізу підтверджують, що інвестиційна привабливість підприємства ґрунтується на поєднанні виробничих переваг і сприятливих ринкових перспектив. Найбільш вагомими чинниками є наявність сучасної виробничої бази, досвід реалізації великих проєктів, диверсифікація діяльності та очікуване зростання попиту внаслідок повоєнної відбудови. Разом із тим ефективність залучення іноземного капіталу залежатиме від здатності підприємства підтримувати фінансову стійкість, управляти ризиками та адаптуватися до вимог міжнародних інвесторів.

Процес залучення іноземних інвестицій супроводжується ризиками, які можуть впливати на довіру інвесторів, вартість капіталу та строки реалізації проєктів. Для будівельної галузі ці ризики є особливо відчутними через тривалий інвестиційний цикл, високу потребу у фінансуванні та залежність від макроекономічного середовища. Група «Ковальська» функціонує в умовах безпекової, фінансової та логістичної невизначеності, тому управління ризиками є важливою умовою підвищення її інвестиційної привабливості.

Найсуттєвішим обмеженням залишаються воєнні ризики. Для іноземних інвесторів ключовим є питання збереження вкладеного капіталу, тому небезпека руйнування інфраструктури, нестабільність логістичних маршрутів і невизначеність строків завершення війни знижують готовність до

довгострокових вкладень. Макроекономічна нестабільність також ускладнює інвестиційне планування, оскільки інфляція, валютні коливання, зростання цін на енергоресурси та нестабільність фінансового ринку безпосередньо впливають на собівартість продукції, прибутковість і окупність проєктів.

Окремою проблемою є обмежений доступ до довгострокового фінансування. Через підвищені ризики банки обережніше кредитують масштабні інвестиційні проєкти, а висока вартість кредитів обмежує можливості модернізації та розширення виробництва. Логістичні проблеми, пов'язані з пошкодженням транспортної інфраструктури, зростанням витрат на перевезення та нестабільністю постачання, додатково підвищують собівартість будівельних матеріалів. До важливих стримуючих факторів належать також інституційні ризики, складність адміністративних процедур, недостатній розвиток страхування інвестиційних ризиків і дефіцит кваліфікованих кадрів.

У роботі досліджено основні проблеми та ризики залучення іноземних інвестицій, результати представлено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Основні проблеми та ризики залучення іноземних інвестицій

Проблема / ризик	Характер впливу
Воєнні ризики	Зниження інвестиційної активності
Макроекономічна нестабільність	Ускладнення фінансового планування
Валютні коливання	Підвищення фінансових ризиків
Висока вартість кредитування	Обмеження доступу до фінансових ресурсів
Логістичні проблеми	Зростання собівартості продукції
Інституційні ризики	Зниження довіри інвесторів
Дефіцит трудових ресурсів	Обмеження виробничих можливостей
Конкуренція за інвестиції	Необхідність підвищення конкурентоспроможності

Наявність ризиків не виключає можливості залучення іноземних інвестицій, однак потребує формування ефективної системи їх мінімізації. Для цього доцільними є державні гарантії, страхування воєнних ризиків, механізми міжнародного співфінансування та державно-приватного партнерства. На рівні підприємства важливими залишаються диверсифікація джерел фінансування, модернізація виробництва, розвиток логістичної інфраструктури, цифровізація

управління та підвищення прозорості діяльності. Такі заходи можуть зменшити вплив зовнішніх загроз і посилити довіру потенційних інвесторів.

Повоєнне відновлення України є масштабним економічним процесом, що потребуватиме значних фінансових ресурсів, міжнародної підтримки й активної участі приватного сектору. Особливу роль у цьому процесі відіграватимуть підприємства будівельної галузі, які забезпечують виробництво матеріалів, виконання будівельно-монтажних робіт і реконструкцію житлової, транспортної, промислової та соціальної інфраструктури.

Група «Ковальська» має передумови для участі у міжнародних програмах відбудови завдяки сучасній виробничій базі, вертикально інтегрованій структурі та досвіду реалізації великих проєктів. Масштаб пошкоджень в Україні формує довгостроковий попит на бетон, залізобетонні конструкції, газобетон та інші базові матеріали. Це створює можливості для розширення виробництва, залучення інвестицій і співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

Важливим фактором є міжнародна підтримка процесів реконструкції. Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк та інші інституції формують програми фінансування інфраструктури, житлового будівництва та модернізації промисловості. Участь у таких програмах може забезпечити підприємству доступ до довгострокових ресурсів, технологічного партнерства та нових ринкових можливостей.

Передумовою успішної участі у міжнародних програмах є відповідність продукції та бізнес-процесів міжнародним стандартам. Інвестори й донори приділяють увагу енергоефективності, екологічній безпеці, прозорості діяльності та ESG-принципам. Тому для підприємства важливими є подальша модернізація виробництва, цифровізація управління, впровадження інноваційних технологій і підвищення якості корпоративного управління.

Перспективним напрямом є участь у проєктах державно-приватного партнерства, які можуть застосовуватися для відновлення транспортної, житлової та соціальної інфраструктури. Такий формат дає можливість поєднати ресурси держави, міжнародних партнерів і приватного бізнесу, а також

забезпечити довгострокову участь підприємства у програмах реконструкції. Основні перспективи підприємства у міжнародних програмах відбудови узагальнено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Основні перспективи підприємства у міжнародних програмах відбудови

Напрямок	Перспективи розвитку
Виробництво будівельних матеріалів	Зростання попиту у процесі реконструкції
Інфраструктурні проєкти	Участь у відбудові транспортної та промислової інфраструктури
Житлове будівництво	Реалізація програм відновлення житлового фонду
Міжнародне фінансування	Залучення ресурсів міжнародних фінансових організацій
Державно-приватне партнерство	Реалізація спільних інвестиційних проєктів
Інноваційний розвиток	Модернізація виробництва та цифровізація

Інтеграція України до європейського економічного простору посилює перспективи залучення іноземного капіталу. Адаптація до стандартів Європейського Союзу, розвиток міжнародної виробничої кооперації та участь у транснаціональних проєктах можуть підвищити конкурентоспроможність підприємства. Водночас реалізація цих перспектив залежить від стабілізації безпекової ситуації, розвитку страхування інвестиційних ризиків, державної підтримки та ефективної координації міжнародних програм відбудови.

Отже, оцінка інвестиційної привабливості групи «Ковальська» свідчить про наявність значного потенціалу для залучення іноземних інвестицій і участі у проєктах повоєнної реконструкції. Сильними передумовами є виробнича база, вертикальна інтеграція, досвід реалізації масштабних проєктів і перспективи розвитку будівельного ринку. Водночас для активізації міжнародного інвестування необхідно мінімізувати воєнні, фінансові, логістичні та інституційні ризики, а також посилити відповідність підприємства міжнародним стандартам якості, прозорості та сталого розвитку.

Висновки до розділу 2

У другому розділі проведено аналіз діяльності групи «Ковальська» як одного з провідних виробничо-будівельних об'єднань України та оцінено її інвестиційну привабливість для іноземних інвесторів. Встановлено, що підприємство має диверсифіковану структуру діяльності, яка охоплює виробництво будівельних матеріалів, девелопмент, будівництво, інжиніринг та участь в інфраструктурних проєктах. Вертикально інтегрована модель управління дає змогу контролювати основні етапи виробничо-будівельного процесу, оптимізувати витрати та забезпечувати стабільну якість продукції.

Аналіз ринкового середовища показав, що будівельна галузь України функціонує в умовах високих ризиків, зумовлених воєнними діями, логістичними обмеженнями, зростанням вартості енергоресурсів та нестабільністю попиту. Водночас масштабні потреби у повоєнній відбудові житлової, транспортної, промислової та соціальної інфраструктури формують довгострокові передумови для зростання попиту на будівельні матеріали та активізації інвестиційної діяльності.

Оцінка фінансово-економічних показників засвідчила позитивну динаміку розвитку підприємства у 2022-2024 рр. Зростання чистого доходу, прибутку, активів, власного капіталу та капітальних інвестицій свідчить про адаптацію підприємства до складних умов воєнної економіки та посилення його інвестиційного потенціалу. Структура фінансування характеризується поєднанням власного капіталу, банківського кредитування, інвестицій партнерів і замовників, що забезпечує відносну фінансову стійкість та диверсифікацію джерел ресурсів.

SWOT-аналіз підтвердив наявність у групи «Ковальська» вагомих конкурентних переваг: сучасної виробничої бази, досвіду реалізації масштабних проєктів, диверсифікації діяльності та високого виробничого потенціалу. Основними ризиками залишаються воєнна невизначеність, макроекономічна нестабільність, логістичні проблеми, висока вартість фінансування та

конкуренція за інвестиційні ресурси.

Отже, група «Ковальська» має значний потенціал для залучення іноземних інвестицій та участі у міжнародних програмах повоєнної відбудови України. Подальше підвищення її інвестиційної привабливості потребує модернізації виробництва, розвитку міжнародного партнерства, цифровізації управління, посилення прозорості діяльності та впровадження сучасних стандартів якості й сталого розвитку.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ ГРУПИ «КОВАЛЬСЬКА»

3.1. Стратегічні напрями залучення іноземних інвестицій у розвиток підприємства

У сучасних умовах повоєнного відновлення економіки України залучення іноземних інвестицій є важливою передумовою розвитку підприємств будівельної галузі. Для групи «Ковальська» це питання має особливе значення, оскільки підприємство працює у сфері виробництва будівельних матеріалів, девелопменту, будівництва та реалізації інфраструктурних проєктів. Саме ці напрями будуть одними з ключових у процесі відбудови житлової, транспортної, промислової та соціальної інфраструктури України.

Результати аналізу, проведеного у другому розділі роботи, свідчать про наявність у підприємства достатніх передумов для залучення іноземного капіталу. До них належать сучасна виробнича база, вертикально інтегрована структура діяльності, досвід реалізації масштабних будівельних проєктів, диверсифікація напрямів роботи та позитивна динаміка основних фінансово-економічних показників. Водночас підприємство функціонує в умовах воєнних, макроекономічних, логістичних та фінансових ризиків, що потребує обґрунтованої стратегії залучення іноземних інвестицій.

Стратегія залучення іноземних інвестицій для групи «Ковальська» має бути спрямована не лише на отримання додаткових фінансових ресурсів, а й на посилення конкурентоспроможності підприємства. У цьому контексті іноземні інвестиції доцільно розглядати як інструмент модернізації виробництва, оновлення обладнання, впровадження енергоефективних технологій, цифровізації управління та участі у міжнародних програмах відбудови України.

Одним із першочергових стратегічних напрямів є модернізація виробничих потужностей. Для підприємства будівельної галузі технологічний рівень виробництва безпосередньо впливає на собівартість продукції, її якість,

енергоефективність та здатність виконувати великі замовлення. Тому залучення іноземних інвестицій доцільно спрямовувати на оновлення обладнання, автоматизацію виробничих процесів, підвищення продуктивності праці та зниження енерговитрат.

Другим важливим напрямом є розширення виробництва будівельних матеріалів для потреб повоєнної відбудови. Масштабні руйнування житлового фонду, транспортної та промислової інфраструктури формують довгостроковий попит на бетон, залізобетонні конструкції, газобетон, сухі будівельні суміші та інші матеріали. Участь підприємства у таких процесах може забезпечити стабільне завантаження виробничих потужностей і підвищити його привабливість для міжнародних партнерів.

Окремого значення набуває розвиток міжнародного партнерства. Співпраця з іноземними інвесторами, міжнародними фінансовими організаціями, інвестиційними фондами та технологічними компаніями може забезпечити підприємству доступ до довгострокового фінансування, сучасних технологій та управлінського досвіду. Для цього підприємству доцільно формувати чіткі інвестиційні пропозиції, орієнтовані на конкретні напрями: модернізацію виробництва, участь у реконструкції інфраструктури, розвиток енергоефективних рішень та розширення виробничої бази.

Важливою умовою залучення іноземного капіталу є підвищення прозорості діяльності підприємства. Міжнародні інвестори оцінюють не лише виробничий потенціал, а й якість корпоративного управління, відкритість фінансової інформації, систему управління ризиками та відповідність підприємства сучасним стандартам сталого розвитку. Тому для групи «Ковальська» важливим є поступове впровадження принципів ESG, розвиток екологічно безпечного виробництва, посилення енергоефективності та підвищення якості управлінських процесів.

Основні стратегічні напрями залучення іноземних інвестицій для підприємства узагальнено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Основні напрями стратегії залучення іноземних інвестицій групою

«Ковальська»

Стратегічний напрям	Зміст напрямку	Очікуваний результат
Модернізація виробництва	Оновлення обладнання, автоматизація виробничих процесів	Підвищення продуктивності та якості продукції
Енергоефективність	Впровадження енергоощадних технологій	Зниження виробничих витрат
Розвиток виробництва будівельних матеріалів	Розширення потужностей для потреб відбудови	Зростання обсягів виробництва та реалізації
Участь у програмах реконструкції	Постачання матеріалів і виконання будівельних робіт	Формування довгострокового портфеля замовлень
Міжнародне партнерство	Співпраця з інвесторами, фондами та фінансовими організаціями	Доступ до фінансових ресурсів і технологій
Корпоративне управління та ESG	Підвищення прозорості, екологічної та соціальної відповідальності	Зростання довіри міжнародних інвесторів
Цифровізація діяльності	Впровадження цифрового управління виробництвом і проєктами	Підвищення ефективності контролю та управління

Реалізація зазначених напрямів потребує не лише визначення інвестиційних пріоритетів, а й формування комплексу практичних заходів, які можуть підвищити інвестиційну привабливість підприємства. Зокрема, доцільним є підготовка інвестиційного паспорта підприємства, у якому мають бути представлені ключові показники діяльності, виробничі можливості, потенційні інвестиційні проєкти, очікувані результати та основні ризики.

Важливим заходом є підготовка окремих інвестиційних проєктів, зрозумілих для потенційних іноземних партнерів. Такі проєкти мають містити обґрунтування потреби у фінансуванні, опис очікуваного економічного ефекту, строки реалізації, джерела співфінансування та механізми управління ризиками. Для бакалаврської роботи доцільно виокремити три пріоритетні групи проєктів: модернізація виробництва, енергоефективність та участь у програмах повоєнної реконструкції.

Окрему увагу слід приділити адаптації продукції та виробничих процесів

до стандартів Європейського Союзу. Це має значення не лише для потенційного експорту будівельних матеріалів, а й для участі підприємства у міжнародних програмах, які фінансуються європейськими інституціями. Відповідність технічним, екологічним та якісним вимогам підвищує довіру іноземних партнерів і зменшує ризики відмови від співпраці.

Доцільним є також розвиток цифрових інструментів взаємодії з інвесторами. Підприємство може використовувати електронні презентації інвестиційних можливостей, цифрові бази документів, системи моніторингу реалізації проєктів та електронний документообіг. Це сприятиме більшій прозорості інвестиційного процесу та спростить комунікацію з міжнародними партнерами.

Основні заходи підвищення інвестиційної привабливості групи «Ковальська» наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Заходи підвищення інвестиційної привабливості групи «Ковальська»

Захід	Зміст заходу	Очікуваний ефект
Підготовка інвестиційного паспорта	Узагальнення інформації про підприємство, фінансові показники та проєкти	Підвищення зрозумілості підприємства для інвесторів
Розробка портфеля інвестиційних проєктів	Визначення пріоритетних проєктів модернізації та відбудови	Конкретизація напрямів залучення капіталу
Підвищення енергоефективності	Оновлення обладнання та зниження споживання ресурсів	Скорочення витрат і підвищення екологічності виробництва
Запровадження ESG-підходів	Розвиток екологічної, соціальної та управлінської відповідальності	Покращення міжнародного іміджу підприємства
Адаптація до стандартів ЄС	Сертифікація продукції та виробничих процесів	Розширення можливостей міжнародної співпраці
Цифровізація управління проєктами	Використання електронного документообігу, BIM та цифрового контролю	Підвищення прозорості та керованості інвестиційних проєктів
Розвиток кадрового потенціалу	Підвищення кваліфікації працівників і проєктних команд	Забезпечення якісної реалізації інвестиційних проєктів

Запропоновані заходи мають взаємопов'язаний характер. Модернізація

виробництва дає змогу підвищити якість продукції та знизити витрати, що посилює конкурентні позиції підприємства. Запровадження ESG-підходів і адаптація до стандартів ЄС формують позитивний міжнародний імідж. Цифровізація управління підвищує прозорість реалізації проєктів, що є важливим чинником довіри для іноземних інвесторів.

Таким чином, стратегія залучення іноземних інвестицій для групи «Ковальська» має ґрунтуватися на поєднанні виробничої модернізації, підвищення прозорості діяльності, розвитку міжнародного партнерства та підготовки підприємства до участі у проєктах повоєнної відбудови. Такий підхід відповідає рівню бакалаврського дослідження, оскільки поєднує аналітичні висновки з практичними рекомендаціями щодо подальшого розвитку підприємства.

3.2. Інструменти реалізації інвестиційної стратегії та мінімізація ризиків для іноземних інвесторів

Реалізація стратегії залучення іноземних інвестицій потребує використання конкретних фінансових, організаційних та інституційних інструментів. Для групи «Ковальська» найбільш доцільними є ті механізми, які дозволяють поєднати власний виробничий потенціал підприємства з ресурсами міжнародних фінансових організацій, державними програмами підтримки та приватним капіталом.

Одним із ключових інструментів може стати співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Світовий банк та інші міжнародні інституції беруть участь у фінансуванні проєктів відновлення інфраструктури, енергоефективності, модернізації виробництва та підтримки приватного сектору. Для підприємства така співпраця може забезпечити доступ до довгострокового фінансування на більш прийнятних умовах, ніж традиційне банківське кредитування.

Перспективним інструментом є державно-приватне партнерство. У межах такого підходу держава, приватний бізнес та міжнародні партнери можуть спільно реалізовувати інфраструктурні проєкти. Для групи «Ковальська» це відкриває можливості участі у відбудові транспортної, житлової, соціальної та промислової інфраструктури. Підприємство може виконувати роль виробника будівельних матеріалів, підрядника, девелопера або учасника консорціуму з міжнародними компаніями.

Доцільним є також використання механізмів змішаного фінансування, тобто поєднання міжнародних кредитів, грантових коштів, державної підтримки та приватних інвестицій. Такий підхід є особливо важливим в умовах високих ризиків, оскільки дозволяє частково розподілити фінансове навантаження між різними учасниками проєкту. Для іноземних інвесторів це знижує ризик втрати капіталу, а для підприємства — розширює можливості реалізації масштабних проєктів.

Грантові програми можуть бути використані для фінансування окремих напрямів, які мають суспільне або екологічне значення. Зокрема, йдеться про енергоефективність, цифровізацію, екологічну модернізацію, навчання персоналу, впровадження систем управління якістю та підготовку проєктної документації. Такі напрями є важливими для підвищення інвестиційної привабливості підприємства, але не завжди можуть повністю фінансуватися за рахунок власних ресурсів.

Окремим інструментом є створення стратегічних партнерств із міжнародними компаніями. Така форма співпраці може передбачати спільне виробництво, постачання обладнання, технологічне партнерство, участь у спільних тендерах або реалізацію інфраструктурних проєктів. Для групи «Ковальська» це є можливістю отримати доступ до сучасних технологій, міжнародних стандартів управління та нових джерел фінансування.

Основні інструменти реалізації інвестиційної стратегії підприємства наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Інструменти залучення іноземних інвестицій для групи «Ковальська»

Інструмент	Форма реалізації	Очікуваний результат
Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями	Участь у програмах фінансування відбудови, модернізації та енергоефективності	Доступ до довгострокового фінансування
Державно-приватне партнерство	Участь у спільних інфраструктурних проєктах	Розширення ринку збуту та завантаження потужностей
Змішане фінансування	Поєднання грантів, кредитів, державної підтримки та приватного капіталу	Зниження фінансового навантаження
Грантові програми	Фінансування енергоефективності, цифровізації та ESG-заходів	Підтримка модернізації без значного боргового навантаження
Стратегічні альянси	Співпраця з міжнародними будівельними та технологічними компаніями	Передача технологій і розширення партнерської мережі
Міжнародні гарантійні механізми	Страхування воєнних та інвестиційних ризиків	Підвищення довіри іноземних інвесторів
Цифрове управління проєктами	Контроль строків, витрат і використання ресурсів	Підвищення прозорості реалізації проєктів

Практичне значення запропонованих інструментів полягає в тому, що вони дають змогу зменшити залежність підприємства від одного джерела фінансування. Якщо підприємство орієнтуватиметься лише на банківське кредитування, це може посилити фінансове навантаження та збільшити ризики в умовах нестабільного ринку. Натомість поєднання власного капіталу, міжнародного фінансування, грантів, партнерських інвестицій та державних програм дозволить сформувати більш стійку модель розвитку.

Важливою умовою реалізації запропонованих інструментів є створення на підприємстві системи управління інвестиційними проєктами. Така система має включати відбір пріоритетних проєктів, підготовку проєктної документації, фінансове планування, оцінку ризиків, контроль строків реалізації та моніторинг використання коштів. Для міжнародних інвесторів прозорість цих процесів має принципове значення, оскільки вона зменшує ризик неефективного використання вкладених ресурсів.

Окремої уваги потребує управління ризиками залучення іноземних

інвестицій. У сучасних умовах інвестори враховують не лише прибутковість проєкту, а й безпекову ситуацію, валютні ризики, інфляцію, логістичні обмеження, надійність правового середовища та здатність підприємства виконувати зобов'язання. Тому механізм залучення іноземних інвестицій повинен включати не лише пропозицію для інвестора, а й інструменти мінімізації ризиків.

Основні ризики реалізації інвестиційної стратегії та можливі напрями їх зниження подано в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Основні ризики реалізації інвестиційної стратегії та напрями їх
мінімізації

Вид ризику	Можливий вплив на підприємство	Напрямок мінімізації
Воєнні ризики	Зниження готовності інвесторів до вкладення капіталу	Використання страхування воєнних ризиків і міжнародних гарантій
Макроекономічна нестабільність	Ускладнення фінансового планування та зростання витрат	Поетапна реалізація проєктів і диверсифікація джерел фінансування
Валютні коливання	Зміна вартості імпортного обладнання та кредитних зобов'язань	Валютне планування та використання контрактних механізмів захисту
Висока вартість кредитування	Зростання фінансового навантаження	Залучення грантів, змішаного фінансування та коштів міжнародних організацій
Логістичні ризики	Затримки постачання та збільшення собівартості продукції	Розвиток альтернативних маршрутів і локальних ланцюгів постачання
Інституційні ризики	Зниження довіри іноземних партнерів	Прозора звітність, юридичний супровід і дотримання міжнародних стандартів
Кадрові ризики	Ускладнення реалізації масштабних проєктів	Навчання персоналу та формування проєктних команд
Технологічні ризики	Відставання від вимог міжнародного ринку	Модернізація обладнання та адаптація до стандартів ЄС

Наведені ризики не усувають можливості залучення іноземних інвестицій, однак вимагають від підприємства системного підходу до їх управління. Найбільш важливими для групи «Ковальська» є воєнні, фінансові та логістичні ризики, оскільки саме вони безпосередньо впливають на строки

реалізації проєктів, вартість ресурсів і готовність іноземних партнерів до співпраці.

Для зниження воєнних ризиків доцільним є використання міжнародних програм страхування інвестицій та гарантійних механізмів. Це дозволить частково захистити іноземних інвесторів від можливих втрат і підвищити їхню готовність до участі у проєктах в Україні. Для мінімізації фінансових ризиків варто використовувати змішане фінансування, поетапне інвестування та залучення грантових ресурсів. Логістичні ризики можуть бути знижені за рахунок регіональної диверсифікації постачання, розвитку складської інфраструктури та використання альтернативних транспортних маршрутів.

Очікуваний результат реалізації запропонованих заходів полягає у підвищенні інвестиційної привабливості підприємства та формуванні більш стійкої моделі залучення іноземного капіталу. Зокрема, модернізація виробництва має сприяти підвищенню продуктивності та якості продукції; енергоефективність — зниженню виробничих витрат; цифровізація — кращому контролю інвестиційних проєктів; ESG-підходи — покращенню міжнародного іміджу; співпраця з міжнародними фінансовими організаціями — розширенню доступу до довгострокових ресурсів.

Важливо, що запропонований механізм має поетапний характер. На першому етапі підприємству доцільно підготувати інвестиційний паспорт, визначити пріоритетні проєкти та сформувати пакет документів для потенційних інвесторів. На другому етапі варто активізувати пошук міжнародних партнерів, фінансових організацій та грантових програм. На третьому етапі доцільно реалізовувати інвестиційні проєкти з використанням механізмів державно-приватного партнерства, змішаного фінансування та міжнародних гарантій.

Таким чином, інструменти реалізації інвестиційної стратегії групи «Ковальська» мають поєднувати фінансові, організаційні та ризикозахисні механізми. Найбільш перспективними є співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, державно-приватне партнерство, грантові програми, змішане фінансування, стратегічні альянси та страхування інвестиційних ризиків. Їх

комплексне використання дозволить підприємству підвищити довіру іноземних інвесторів, зміцнити конкурентні позиції та активніше долучатися до процесів повоєнної відбудови економіки України.

Отже, запропонований механізм залучення іноземних інвестицій для групи «Ковальська» передбачає поєднання стратегічних напрямів розвитку підприємства з практичними інструментами їх реалізації. Його основою є модернізація виробництва, підвищення енергоефективності, розвиток міжнародного партнерства, участь у програмах реконструкції, цифровізація управління та мінімізація інвестиційних ризиків. Реалізація цих заходів може стати важливою передумовою довгострокового розвитку підприємства та його участі у масштабних проєктах повоєнного відновлення України.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі обґрунтовано напрями удосконалення механізму залучення іноземних інвестицій для групи «Ковальська» з урахуванням сучасних умов функціонування будівельної галузі України. Визначено, що подальший розвиток підприємства має ґрунтуватися на поєднанні виробничої модернізації, підвищення інвестиційної відкритості, розширення міжнародного партнерства та участі у процесах повоєнної відбудови.

Запропоновані стратегічні напрями спрямовані на посилення конкурентних позицій підприємства та формування більш зрозумілої інвестиційної пропозиції для потенційних іноземних партнерів. Особливого значення набувають оновлення виробничих потужностей, підвищення енергоефективності, адаптація до європейських стандартів, цифровізація управлінських процесів та впровадження принципів сталого розвитку. Реалізація цих заходів дозволить підприємству не лише підвищити якість продукції та ефективність діяльності, а й зміцнити довіру міжнародних інвесторів.

Установлено, що практична реалізація інвестиційної стратегії потребує використання різних джерел і механізмів фінансування. Найбільш доцільними

для підприємства є співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, участь у державно-приватному партнерстві, залучення грантових програм, використання змішаного фінансування, розвиток стратегічних альянсів та застосування міжнародних гарантійних інструментів. Такий підхід дає змогу зменшити залежність від традиційного кредитування та сформувати більш стійку фінансову основу для реалізації інвестиційних проєктів.

Окрему увагу приділено ризикам, які можуть стримувати іноземних інвесторів. До них належать воєнні, макроекономічні, валютні, логістичні, інституційні, кадрові та технологічні ризики. Їх мінімізація має забезпечуватися через страхування інвестицій, поетапну реалізацію проєктів, диверсифікацію джерел фінансування, підвищення прозорості діяльності, розвиток кадрового потенціалу та адаптацію підприємства до міжнародних вимог.

Підводячи підсумок, можна говорити про те, що удосконалення механізму залучення іноземних інвестицій для групи «Ковальська» має комплексний характер і передбачає одночасне посилення виробничого, фінансового, організаційного та репутаційного потенціалу підприємства. Запропоновані заходи можуть сприяти підвищенню інвестиційної привабливості підприємства, розширенню його участі у проєктах реконструкції та зміцненню позицій на будівельному ринку України.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі узагальнено теоретичні положення та прикладні аспекти формування механізму залучення іноземних інвестицій у повоєнну відбудову економіки України. Актуальність дослідження зумовлена тим, що в умовах значних руйнувань, обмеженості внутрішніх фінансових ресурсів і потреби у відновленні виробничої, житлової, транспортної та соціальної інфраструктури іноземний капітал набуває особливого значення. Він може виступати не лише джерелом фінансування, а й інструментом технологічного оновлення, підвищення ефективності управління, розширення виробничих можливостей і посилення міжнародної економічної інтеграції.

У процесі дослідження встановлено, що іноземні інвестиції відіграють важливу роль у розвитку національної економіки, оскільки сприяють модернізації підприємств, створенню робочих місць, активізації інноваційної діяльності та підвищенню конкурентоспроможності бізнесу. Особливе значення мають прямі іноземні інвестиції, які забезпечують довгострокову зацікавленість інвестора у результатах діяльності підприємства та створюють передумови для формування стійких міжнародних партнерських зв'язків.

Визначено, що інвестиційна привабливість країни, галузі та окремого підприємства формується під впливом сукупності економічних, політичних, правових, інституційних, фінансових та інфраструктурних чинників. Для України в сучасних умовах найбільш суттєвими бар'єрами залишаються воєнні ризики, макроекономічна нестабільність, ускладнення логістики, валютні коливання, висока вартість кредитних ресурсів і потреба у додаткових механізмах захисту капіталу. Водночас міжнародний досвід постконфліктного відновлення підтверджує, що іноземні інвестиції можуть стати важливим чинником економічної реконструкції за умови поєднання державної підтримки, міжнародного фінансування, прозорого інституційного середовища та ефективної системи управління ризиками.

Практичну частину дослідження виконано на прикладі групи

«Ковальська», яка є одним із провідних виробничо-будівельних об'єднань України. Підприємство має диверсифіковану структуру діяльності, що охоплює виробництво будівельних матеріалів, девелопмент, будівництво, інжиніринг та участь в інфраструктурних проєктах. Вертикально інтегрована модель функціонування дає змогу контролювати основні етапи виробничо-будівельного процесу, забезпечувати якість продукції та знижувати залежність від окремих зовнішніх постачальників.

Аналіз фінансово-економічних показників групи «Ковальська» засвідчив позитивну динаміку її розвитку у 2022-2024 рр. Зростання чистого доходу, прибутку, активів, власного капіталу та капітальних інвестицій свідчить про здатність підприємства адаптуватися до складних умов воєнної економіки. Особливо важливим є збільшення обсягів капітальних інвестицій, що відображає орієнтацію підприємства не лише на підтримання поточної діяльності, а й на подальшу модернізацію виробничої бази та підготовку до участі у проєктах повоєнної відбудови.

Встановлено, що структура фінансування підприємства має змішаний характер і поєднує власний капітал, банківське кредитування, інвестиції партнерів і замовників, а також інші фінансові інструменти. Такий підхід дозволяє частково розподіляти фінансове навантаження та знижувати залежність від одного джерела ресурсів. Разом із тим подальший розвиток підприємства потребує активнішого використання довгострокових джерел фінансування, міжнародних програм підтримки, грантових механізмів і партнерських інвестицій.

Оцінка інвестиційної привабливості групи «Ковальська» показала, що підприємство має низку конкурентних переваг для потенційних іноземних інвесторів. До них належать сучасна виробнича база, високий виробничий потенціал, досвід реалізації масштабних будівельних проєктів, диверсифікація діяльності та перспективи зростання попиту на продукцію будівельної галузі в умовах повоєнного відновлення України. Водночас інвестиційна діяльність підприємства здійснюється в умовах підвищених ризиків, серед яких найбільш

суттєвими є воєнна невизначеність, логістичні обмеження, зростання витрат, висока капіталомісткість виробництва та посилення конкуренції за інвестиційні ресурси.

Для удосконалення механізму залучення іноземних інвестицій обґрунтовано необхідність зосередження зусиль підприємства на модернізації виробництва, підвищенні енергоефективності, розширенні виробництва будівельних матеріалів для потреб відбудови, розвитку міжнародного партнерства, цифровізації управління, адаптації до стандартів Європейського Союзу та впровадженні принципів сталого розвитку. Реалізація цих напрямів дасть змогу посилити конкурентні позиції підприємства та сформувати більш зрозумілу інвестиційну пропозицію для іноземних партнерів.

Практичними інструментами реалізації інвестиційної стратегії можуть бути співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, участь у державно-приватному партнерстві, залучення грантових програм, використання змішаного фінансування, формування стратегічних альянсів, застосування міжнародних гарантійних механізмів та цифрове управління інвестиційними проєктами. Комплексне використання цих інструментів дозволить підприємству зменшити залежність від традиційного банківського кредитування, розширити доступ до довгострокових фінансових ресурсів і підвищити довіру потенційних інвесторів.

Особливого значення набуває управління ризиками, які можуть стримувати іноземний капітал. Для їх мінімізації доцільно використовувати страхування воєнних ризиків, міжнародні гарантії, поетапну реалізацію інвестиційних проєктів, диверсифікацію джерел фінансування, юридичний супровід, прозору звітність, розвиток кадрового потенціалу та адаптацію підприємства до міжнародних стандартів. Такий підхід дозволяє розглядати механізм залучення іноземних інвестицій як комплекс фінансових, організаційних, управлінських і репутаційних заходів.

Отримані результати дослідження підтверджують, що група «Ковальська» має значний потенціал для залучення іноземних інвестицій та участі у процесах повоєнної відбудови України. Подальше підвищення її

інвестиційної привабливості потребує поєднання виробничої модернізації, фінансової диверсифікації, прозорого управління, міжнародного партнерства та системного зниження ризиків. Реалізація запропонованих заходів може сприяти зміцненню конкурентних позицій підприємства, розширенню його участі у реконструкції інфраструктури та підвищенню ролі приватного бізнесу у відновленні економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Asian Development Bank. Foreign Direct Investment Trends in Emerging Economies. Manila : ADB, 2023. 188 p.
2. Daniels J., Radebaugh L., Sullivan D. International Business: Environments and Operations. 18th ed. London : Pearson, 2023. 736 p.
3. Deloitte. Global Investment Trends and Ukraine Recovery Outlook 2025. London : Deloitte Insights, 2025. 73 p.
4. Dunning J. H., Lundan S. M. Multinational Enterprises and the Global Economy. 3rd ed. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2023. 920 p.
5. European Bank for Reconstruction and Development. Transition Report 2024–2025: Recovery and Investment. London : EBRD, 2024. 276 p.
6. European Commission. Ukraine Facility Investment Framework 2024–2027. Brussels : European Commission, 2024. 97 p.
7. European Investment Bank. Investment Report 2024/2025: Innovation, Integration and Recovery in Europe. Luxembourg : EIB, 2024. 451 p.
8. EY. Attractiveness Survey Europe 2024: Foreign Investment in Europe. London : Ernst & Young Global Limited, 2024. 84 p.
9. Hill C. W. L. International Business: Competing in the Global Marketplace. 14th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2024. 768 p.
10. [IFRS Foundation International Financial Reporting Standards](#)
11. International Monetary Fund. Ukraine: Selected Issues on Investment Climate and Recovery. Washington : IMF, 2024. 86 p.
12. Kearney. Foreign Direct Investment Confidence Index 2024. Chicago : Kearney Global Business Policy Council, 2024. 52 p.
13. Kruglov P., Shaw C. Financial Performance and Innovation: Evidence From USA, 1998–2023 // arXiv. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2403.10982>.
14. Lee H.-S., Chernikov S. U., Nagy S. Motivations and Locational Factors of FDI in CIS Countries // arXiv. 2022. URL: <https://arxiv.org/abs/2212.13841>.
15. McKinsey & Company. Rebuilding Ukraine: Principles for International

- Investment and Recovery. New York : McKinsey Global Institute, 2024. 59 p.
16. National Bank of Ukraine. Foreign Direct Investment in Ukraine: Statistical Review 2024. Kyiv : NBU, 2024. 48 p.
 17. [OECD Blended Finance Principles](#)
 18. [OECD Corporate Governance Factbook 2025](#)
 19. OECD Foreign Direct Investment Statistics
 20. OECD Investment Policy Perspectives 2024
 21. OECD Investment Policy Reviews: Ukraine
 22. OECD Investment Policy Toolkit
 23. OECD Risks and Resilience in Fragile and Conflict-Affected States
 24. [OECD States of Fragility Report 2025](#)
 25. OECD The Role of FDI in Recovery and Economic Growth
 26. OECD. OECD Investment Policy Reviews: Ukraine 2024. Paris : OECD Publishing, 2024. 214 p.
 27. Peng M. W. Global Business. 5th ed. Boston : Cengage Learning, 2024. 640 p.
 28. PwC. Global Economy Watch: Investment and Recovery Trends 2024. London : PwC, 2024. 68 p.
 29. Ramos-Rodriguez A. R., Medina-Garrido J. A., Lorenzo-Gomez J. D., Ruiz-Navarro J. What You Know or Who You Know? The Role of Intellectual and Social Capital in Opportunity Recognition // arXiv. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2401.17448>.
 30. Rugman A., Collinson S. International Business. 9th ed. London : Pearson Education, 2023. 712 p.
 31. [Transparency International Corruption Perceptions Index](#)
 32. UkraineInvest. Your Investment Matters: Investment Opportunities in Ukraine. Kyiv : UkraineInvest, 2024. 56 p.
 33. [UNCTAD Foreign Direct Investment and Development Report](#)
 34. UNCTAD Investment Policy Framework for Sustainable Development
 35. UNCTAD Investment Promotion in Conflict-Affected Countries
 36. UNCTAD Investment Trends Monitor 2025

37. [UNCTAD World Investment Report 2025](#)
38. UNCTAD. World Investment Report 2024: Investment Facilitation and Digital Economy. Geneva : United Nations, 2024. 312 p.
39. UNIDO Cluster Development and Industrial Parks
40. Velychko V. et al. New Information Technologies, Simulation and Automation. 2023. URL: <https://arxiv.org/abs/2301.01028>.
41. [World Bank Corporate Governance Overview](#)
42. World Bank Global Investment Competitiveness Report 2023/2024
43. [World Bank Investment Climate Reforms](#)
44. [World Bank Post-Conflict Reconstruction and Recovery](#)
45. [World Bank Public-Private Partnerships Overview](#)
46. World Bank. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment. Washington : World Bank Group, 2024. 389 p
47. World Bank Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment 2025
48. World Bank. Foreign Direct Investment and Development
49. WTO. World Trade Report 2024: Trade and Investment in a Fragmented World. Geneva : WTO, 2024. 318 p.
50. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент : підручник. Київ : Ніка-Центр, 2022. 520 с.
51. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 504 с.
52. Гриньова В. М., Коюда О. П. Інвестування : підручник. Київ : Знання, 2023. 458 с.
53. Дикань В. Л., Корінь М. В. Міжнародні інвестиції : навч. посіб. Харків : УкрДУЗТ, 2023. 256 с.
54. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» від 17.12.2020 № 1116-IX.
55. Закон України «Про індустриальні парки» від 21.06.2012 № 5018-VI.
56. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР.

- 57.Ілляшенко С. М. Управління ризиками у міжнародному бізнесі : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2023. 312 с.
- 58.Кірейцев Г. Г. Корпоративне управління : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 412 с.
- 59.Козак Ю. Г., Логвінова Н. С. Міжнародна економіка : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 400 с.
- 60.Козик В. В., Панкова Л. А. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 540 с.
- 61.Кулявець В. Г. Механізми стимулювання іноземних інвестицій у відновлення економіки України // Актуальні проблеми економіки. 2026. № 2. С. 45–53.
- 62.Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 472 с.
- 63.Мацука В. М. Механізм залучення іноземних інвестицій в економіку України // Ефективна економіка. 2024. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.38>.
- 64.Міністерство економіки України. Інвестиції в Україну та відновлення економіки. Київ : Мінекономіки України, 2024. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=62bfd716-8665-4a4c-9e2d-6325ba53b3c8&lang=uk-UA>.
- 65.Пересада А. А. Управління міжнародними інвестиціями : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2022. 388 с.
- 66.Портер М. Конкуренція : навч. посіб. Київ : Наш формат, 2023. 624 с.
- 67.Савченко М. В., Степанюк В. Л. Залучення іноземних інвестицій в економіку України: тенденції, проблеми та перспективи повоєнного відновлення // Економіка та суспільство. 2024. № 62. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/06/6.24._topic_Maryna-V.-Savchenko-Viacheslav-L.-Stepaniuk-6-15.pdf.
- 68.Смирнов І. Г. Державно-приватне партнерство : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2022. 318 с.

69. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток економіки в умовах глобалізації : монографія. Київ : КНЕУ, 2022. 387 с.
70. Філіпенко А. С. Світова економіка : підручник. Київ : Либідь, 2022. 582 с.
71. Череп А. В., Рогоза М. Є. Інвестиційна політика держави : навч. посіб. Київ : Кондор, 2023. 376 с.
72. Чорний М. Перспективи залучення іноземних інвестицій в умовах війни та післявоєнного відновлення України // Галицький економічний вісник. 2024. Т. 92. № 1. С. 140–149.